MERENSKY I
MINGEBRUIKTE/MATERIAAL
RAKNOMMER 13A

MERENSKY-BIBLIOTEEK
UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
6-9-1966
Klasnommer 2(68)
Registernommer H. 57/6

Die Hervormer

Amptelike Orgaan van die
Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika

By die Poswese as Nuusblad
Geregistreer

HERVORMDE KERK IN HAARLEM, NEDERLAND

Jaargang LVII Nr. 6 SEPTEMBER 1966

Prag word altyd bewonder....

Prag is nie net vir die oog van die bewonderaar bedoel nie, dog ook vir die fyn kuns van vakvaardigheid.

★

As deskundiges wat betref hoëgraadse houtwerk, bied ons aan u prag met ons uiteenlopend afgeronde traprelings, en na maat gemaakte skrynwerk, vir die binnekant van kerke, hotels, skouburge, private wonings ens.

Ons hou ook volop uitgesoekte laaghout, hardebord, deure, paneelhout, lyswerk en fyn gehalte timmerhout van alle soorte in voorraad.

In alle gevalle word kwaliteit met billike pryse saamgespan. Wanneer u vir u volgende werkstuk 'n prysnotering kry en die beste waarde vir u geld daaruit wil haal, raadpleeg S.A. TIMBERS.

★

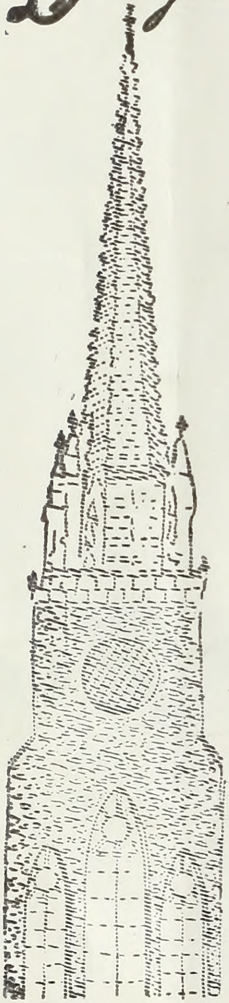

Skryf aan of skakel . . .

S. A. TIMBER & JOINERY WORKS

(EDMS.) BPK.

Posbus 6680 JOHANNESBURG Foon 33-5472/3

HART-KWAAL

Elke deel van u liggaam kry sy lewensenergie van die suurstof en voedingstowwe in die bloedstroom. Bloed sirkuleer omdat dit gepomp word deur die hart—die wonderbaarlike, gespierde masjien wat jaar in jaar uit onophoudelik werk om lewe en gesondheid te bewaar.

Soms word die hart wel 'n bietjie moeg, sy klopping swak of onreëlmatig. Dit is egter nie altyd aan 'n ernstige hartkwaal ('n saak vir die spesialis!) te wyte nie. Dikwels dui dit eenvoudig op verswakte hartspiere en gevolglike ondervoeding van u liggaam . . . en dit kan u baie afmat en uitput.

In sulke gevalle gee Dr. Allens-Watersugpille doeltreffende verligting. Dr. Allens-Watersugpille belemmer nie enige ander behandeling wat u ondergaan nie, maar as u wel 'n dokter raadpleeg, sê hom dat u hulle gebruik.

Dr. Allens-Watersug-Pille

75c by apteke — oral

PNE86[illegible]A

SEPTEMBER 1966
Jaargang LVII Nr. 6

Amptelike orgaan van
Die Nederduitsch Hervormde Kerk
van Afrika

Geregistreer aan die
Hoofposkantoor as 'n Nuusblad

Die Hervormer

Posbus 171 - Foon 660-5916/7
KRUGERSDORP

GEDRUK DEUR
N.H.W.-PERS,
Humanstraat 55 — Krugersdorp

EN UITGEGEE DEUR :
Die Ned. Herv. Kerk van Afrika

INTEKENGELD :
75c. PER JAAR

REDAKTEUR :
Ds. Joh. Dreyer, Van Riebeeckstraat 97, Potchefstroom.

REDAKSIE :
Dr. P. J. Koekemoer; mev. Marie Dreyer;
prof. dr. P. S. Dreyer; dr. J. I. de Wet;
en prof. dr. F. J. van Zyl.

ADVERTENSIES EN ADRESVERANDERINGS :
(Vermeld sowel ou as nuwe adres)
moet aan DIE ADVERTENSIEBESTUURDER,
„Die Hervormer", Posbus 171, Krugersdorp, geadresseer
word.

ADRES „VROUE-RUBRIEK" :
Mev. Marie Dreyer, Lynwoodweg 105, Brooklyn, Pretoria.

ADRES „RUBRIEK VIR DIE JEUG" :
Dr. L. M. le Roux, Sussexlaan 421, Lynwood, Pretoria.

DIE BLAD VERSKYN IN DIE BEGIN VAN ELKE MAAND. STUKKE VIR PUBLIKASIE MOET DIE REDAKTEUR NIE LATER AS DIE **EERSTE** DAG VAN DIE VOORAFGAANDE MAAND BEREIK NIE.

Kategetiese Onderrig aan Volwassenes

Gedurende Mei l.l. was daar in Wene in Oostenryk 'n konferensie met die oog op die voorbereiding vir die Duitse Evangeliese Kirchentag (kerkdag) wat verlede maand in Hannover sou plaasvind. Die onderwerp van die bespreking op die konferensie was: Die uitdaging van die ateïsme in hierdie tyd.

Die referent wat die onderwerp ingelei het nl. dr. Walter Hollenweger, het onder meer die opmerking gemaak, dat die kerke in hulle antwoord op die ateïsme te veel geld in geboue en in die onderhoud van kerke bestee, maar vrywel geen geld in die vorming van volwassenes nie. *Dit wreek hom, so het hy verder gesê, in onkunde en afval, dat die kategese hom slegs om kinders, klein en groot, bekommer en dat van voortgesette begeleiding van die gemeente met antwoorde uit die evangelie op vrae van godloënaars is daar vrywel geen sprake van nie. Die prediking alleen is hiervoor nie voldoende nie. Tot sover dan die opmerkings van dr. Hollenweger.*

Die vraag het by my opgekom of ons met ons kategetiese onderrig genoeg bereik in die vorming van ons gemeentes in hierdie tyd van twyfel en afval.

Toe die vadere van die Kerkhervorming die kategismus opgestel het was dit allermins bedoel om alleen vir die jeug gebruik te word. Met die verbygaan van die jare en die vordering van die leeskennis van die bevolkings van dié tyd is die onderrig van die kategismus geleidelik afgeskuif na die jeug toe, terwyl die gemeentes alleen met die kategismusprediking onderrig ontvang het spesiaal oor die leer van die kerk.

Ons lewe egter nou in 'n gans ander tyd, die tyd van die tegniek, die tyd van spanning en haas, die tyd waarin deur die geskrewe woord sowel as deur televisie soveel beslag op die tyd van die 20ste eeuse mens gelê word, dat die ondersoek van die Woord van God in die gedrang kom. Daarby kom dat die kerk in sy prediking te min aandag gee aan die hedendaagse probleme van die lidmaat van hierdie tyd.

Die kerk het dit wel aangevoel. Daarom is

★ Blaai [illegible]

Kategetiese Onderrig aan

★ Vervolg vanaf vorige bladsy

deur die Algemene Kerkvergadering bepaal, dat die katkisante in die belydenisklas behalwe Sondae ook een keer per week les moet kry. Ook is bepaal dat die leraar huwelikskategese moet hou met voornemende huwelikspare om sodoende die lig van die evangelie ook te laat val op die seksuele en ander vraagstukke van die getroude lewe. En dat dit deur bruidspaartjies gewaardeer word sal baie predikante saam met my kan getuig. Ons twyfel nie daaraan nie dat die nut hiervan in die nabye toekoms in ons kerklike gemeenskap gesien sal word.

Behalwe hierdie twee kategeses vir die rypere jeug het die Algemene Kerkvergadering ook besluit dat die predikante doopkategese met voornemende doopouers moet hou 'n week of wat voor die doop plaasvind, omdat so baie ouers die eintlike grond en betekenis van die doop nie meer skyn te verstaan nie.

Hierdie drie besluite is ongetwyfeld van die belangrykste wat geneem is in resente jare en die goeie vrugte hiervan sal nog gepluk word.

Maar nou kan die vraag gestel word: Kan daarmee volstaan word? Kan die voorligting, behalwe met die prediking, by katkisante, bruidspare en doopouers eindig? Moet dit nie voortgesit word nie? Neem die huwelikskategese as voorbeeld. In die huwelikslewe duik daar in die storm en drang van elke dag, te midde van die velerhande versoekinge deesdae, probleme op. Miskien is dit ook moeilkhede in die praktyk van die lewe waarmee in die huwelikskategese geen rekening gehou is nie. En hierdie vraagstukke en botsings tussen 'n huwelikspaar is daar maar al te dikwels, soos elke leraar uit sy pastorale ondervindinge weet.

Is voortgesette huwelikskategese na 'n huwelik op een of ander wyse nie moontlik en wenslik nie? Sal daardeur nie wal gegooi kan word teen die vloed egskeidings wat nog steeds aanswel nie? Dit sou kan geskied met 'n gesprek met getroude pare óf sê met 'n maandelikse samekoms op 'n vaste datum waar alle getroude pare heen uitgenooi word vir bespreking en voorligting, óf met huisbesoek kan daar meer aandag aan gegee word.

Met een woord: maak ons tyd nie voortgesette kategese aan volwassenes nodig nie? Ons geslag met sy ingewikkelde probleme het die lig van die evangelie brood nodig.

Joh. Dreyer.

ERNS EN PRET IN DIE KERKLIKE LEWE

DIE TROOS VAN DIE EVANGELIE VIR 'N STERWENDE

'n Ryk man het die dogter van sy arm bywoner verlei. Weëns die armoede van die eenvoudige maar goeie gesin was daar nie geld om haar na die kraaminrigting of hospitaal te stuur nie. Maar dié dae, baie jare gelede, was daar nog orals ongekwalifiseerde vroedvroue wat uitstekende werk soms onder moeilike omstandighede gedoen het. So 'n ouvrou, soos hulle dikwels genoem is, is ingeroep. Hierdie keer, ook seker as gevolg van die gebrek aan allerhande geriewe en benodighede, het dinge mis geloop. Die pasiënt het bedkoors ontwikkel. Haar toestand het al ernstiger geword. Toe is eindelik 'n dokter ingeroep en sy word na die hospitaal gestuur.

Ook die leraar kry nou berig. Hy haas hom na die hospitaal. Hy merk dadelik dat dit na die mens gesproke nie lank meer sal duur nie. Hy neem plek langs haar bed. Daar kom geen enkel woord van verwyt of bestraffing van sy lippe nie. Dit is nie nou ter sake nie, maar wel 'n geestelike gesprek, die troos van die evangelie vir elke berouhebbende sondaar. En berou, ja, dit het sy. Die versekering word haar o.a. gegee op grond van die Woord van die Here dat onse God „menigvuldig vergewe", dat Hy ons ongeregtigheid oorklee met die kleed van die geregtigheid van onse Here Jesus Christus. 'n Paar verse word gelees uit Jes. 53, gevolg deur 'n kort gebed. So 'n sieke is immers te swak en uitgeput om lank besig gehou te kan word. Na nog 'n paar hartlike en bemoedigende woorde word afskeid geneem en die sieke toevertrou aan Hom wat gesê het: Die wat in My glo sal lewe al het hulle ook gesterwe.

'n Tydjie daarna word die moeder geroep. Die einde is nou naby. En skaars is die liewe moeder daar of die uurtjie van skeiding breek aan en sy gaan heen met die laaste woord op die lippe: Ma, Dominee het tog gesê: Daar is vergewing by die Here.

Joh. Dreyer.

PYN IN DIE RUG
SENUWEEAGTIG, RUMATIES?
Die verkeerde soort voedsel en drank, kommer, te veel werk en herhaalde verkoues oorlas dikwels u niere, en nier- en blaaskwale kan die oorsaak wees van oortollige suur, die feit dat u snags moet opstaan, pyn in die bene, senuweeagtigheid, duiseligheid, opgeswelde enkels, rumatiek en opgeswelde oogleede. In sulke omstandighede voel u oud voor u tyd. Help u niere om u bloed met Cystex te suiwer. Die heel eerste dosis begin u niere reeds help om van die oortollige suur ontslae te raak—en binnekort voel u soos 'n nuwe mens. Koop Cystex vandag.

OORDENKING

Lees: Mat. 21:1-11; Luk. 19:39-44.

Teks: Mat. 21:10-11. — Wie is hierdie Man? En die skare sê: Dit is Jesus, die profeet, van Nasaret in Galilea.

* * *

Wie is hierdie Man? Dit was in daardie tyd van belang, maar dit is vandag nog van belang. Want die mens moet dit weet, omdat hierdie kennis 'n beslissing van hom afdwing.

Wie is Jesus van Nasaret? Eers het die Here dit verberg. Mense aan wie Hy tekens en wonders verrig het, het opdrag gekry om die gebeurtenisse nie aan ander te vertel nie. Algaande egter het dit in sy prediking duideliker begin blyk. Sy goddelike heerlikheid het duideliker geword, en ook sy taak op aarde, sodat die Skrifte vervul sou word.

Veral toe hierdie tydstip aanbreek wat ons na aanleiding van die gebeure die intog in Jerusalem noem, kon alles duidelik en openbaar wees. Op koninklike wyse het Jesus sulke voorbereidsels vir sy intog getref dat dit aan almal duidelik kon wees: Hier kom die Messiaskoning na Jerusalem.

Die groot voorbereidingswerk van Jesus is afgehandel. Hierdie besondere optrede tydens die intog — in vervulling van die profetiese woord — kom as 'n laaste roepstem tot die volk, om hulle te bekeer van hulle ongeloof, en hulle nie te verhard nie. Hulle moet Jesus van Nasaret erken as die Een wat kom in die Naam van die Here. Eintlik gee Jesus hier die laaste aanleiding tot die komende taferele wat sal lei tot sy veroordeling, en kruisiging; tot daardie gebeure wat nog die duidelikste sal sê wie **dat Hy is:** My Here en my God, was Thomas se uitdrukking daarvan. Verlosser van die wêreld. Waarlik, Hy was die Seun van God — was weer 'n heidin se uitspraak.

Dit is dan 'n oomblik van beslissing. Die Messias kom na Jerusalem, na die Dawidsburg, die Koningstad. Sal hulle hom aanvaar, of nie? Hy staan op die vooraand van groot dinge. Die vyandskap van mense en hulle vervolginge sal Hom sy werk laat volbring, waarvoor Hy gekom het.

Die esel is gevind en Jesus kom nader. Die skare drom saam.

Wie is dan hierdie Man?

Die skare weet nog nie alles nie. Maar die verkondiging van Jesus en hulle Skrifkennis bring hulle daartoe om uit te jubel:

„Hosanna vir die Seun van Dawid! Geseënd is Hy wat kom in die Naam van die Here!" Dit is koninklike behandeling wat Jesus te beurt val. Hy word as Koning erken. Dit is die eerste antwoord wat ons verneem: Hy is die Messiaskoning, die Verlosser van Israel. Hier is ongetwyfeld die werk van Gods Gees, om duidelik sy Seun te openbaar, en om te wys: Hier is die Koning van die wêreld.

Hierdie Jesus ontlok dan op sy vorstelike intog die Hosanna's van die skare. Maar die vyand is ook daar; hulle hoor dit. Die ongelowige en Fariseër vra nou dreigend: Wie is hierdie Man? Asof hulle wil vra: Hoe durf Hy so genoem word?

En nou is dit die oomblik van beslissing. Hulle wat werklik moet hoor wie Hy is stel die vraag. Wat hoor hulle? Ware getuienis? Maar nee; Net: 'n verontskuldigde antwoord. Hoor wat sê die mense nou:

Dit is Jesus, die profeet, van Nasaret. Daarmee faal hulle in die oomblik van beslissing. Hulle aanvaar Jesus tog nie as Messias nie. Daarom sê hulle nie: Dit is die Seun van Dawid, die lank beoofde Messias wat kom in die Naam van die Here. Nee, hulle antwoord lui anders: Dit is daardie Jesus van Nasaret, die Een wat soos 'n profeet optree. Vanaf die verhewe en goddelike opvatting van Jesus keer hulle terug na 'n aardse en gewone beskrywing. Nou dat **getuienis** nodig is, kom hulle met 'n antwoord wat verontskuldigend (half apologeties is. Nou dat hulle by Hom moet staan, verlaat hulle Hom. Nou dat Hy as Koning lojale onderdane moet hê, verloën hulle Hom — om daardie hosanna's spoedig te verander in: Kruisig Hom, kruisig Hom!

Wie is hierdie Man! Die vraag bly aktueel. Tot op die huidige bly die persoon van Jesus (en in wyer kringe die uitvloeisels van sy lewe en werk) 'n bron van bespiegeling en kontrovers. Wat die lidmaat van die Kerk betref: Hy het meer gedoen as om 'n uitspraak te waag. Met innerlike bewoënheid het hy hierdie Jesus **bely** as Saligmaker en Verlosser. Daar was sprake van persoonlike toeeiening van hierdie Man. Plegtige aflegging van geloofsbelydenis. Ons het ons hosanna's gesing, ons palmtakke afgekap en ons klere oopgesprei. Maar hierdie Man, die vorstelike Heer moet verder gaan, die lewe en dinge wat voorlê, tegemoet. Ook ons lewe in. Die vraag na hierdie Man het eenmaal die hosanna laat opklink. Maar vyande sal die vraag herhaal, met 'n ander intonasie. Belydenis sal belewenis moet word. Die antwoord moet weer en weer gegee word. Wat ons met die mond gespreek het sal ons met die daad moet bevestig. Anders is ons geloof dood, sonder die werke.

Die vraag na hierdie Man word in die lewe van elke dag op talle maniere gestel — en beantwoord; soms byna werktuiglik en onnadenkend beantwoord; en daarmee die Koning erken of verloën. Dit geskied wanneer die beker koue water gereik word in die Naam van Jesus, of nie; wanneer die mond spreek, en die hart en lewe daarmee saam, of nie; wanneer steun belowe word, en die beurs met die stoflike lewensmiddele help daarmee saam, of nie.

Die beslissende antwoord is vereis op die vooraand van die allerbelangrikste gebeurtenisse te Jerusalem. Ons staan tog ook in 'n tyd wat sonder weerga in die wêreld is, 'n belangrike tyd, tyd van beslissing. Terwyl die magte van die wêreld hulle monster, dwing hulle deur hulle ideologieë en posisie 'n antwoord van die Christendom af. Wie is hierdie Man van julle, na Wie julle vernoem is? Hulle wil van ons 'n antwoord hê, 'n getuienis. En die wêreld vra dit dringend — soms met 'n oneindige behoefte in die vraag, waarvan hyself skaars bewus is.

Ook hier te lande word die vraag gestel. Ons eie afgedwaalde volksgenote vra dit. Die swart heidendom vra dit. Wat antwoord ons? Bly dit maar 'n apologetiese en verskonende antwoord, of is die antwoord 'n lewende getuienis vir die Koning van alle konings ? 'n Antwoord dus, wat **die beslissing** op hulle wat vra, sal afdwing?

Daar is 'n uitdaging in hierdie vraag, op watter wyse dit ookal gestel word. Of dit nou is vir die leiersfigure van ons land en kerk, of vir die ouderling en diaken in die wyk, of die lidmaat in sy kerklike, huislike of arbeidssfeer. Geweldig baie hang van die antwoord af. Martelare het die antwoord met hulle lewe gegee, met die bereidswilligheid om te sterwe. Die regte antwoord lê in die uitvoering van Christus se sendingsopdrag aan sy kerk, in die blywende lojaliteit teenoor hierdie Koning. Die regte antwoord bly die vreeslose getuig vir die waarheid, wat in hierdie opsig geleë is in Jesus Christus, en kruis. Dáár is die heerskappy van die leuen verbreek, en die ewige, onomstootlike Waarheid opgerig, en elke tong kan bely.

C. J. Viljoen,

Pretoria-Tuine.

AAN ALLE KERKRADE EN TAKKE VAN DIE N.H.S.V.

Sedert 1957 toe ons vir die eerste keer van ons laat hoor het, het dit nou in die 10de jaar daarna, eindelik sover gekom dat die kerkgebou in Windhoek ingebruikgeneem is. Die 11de Junie was voorwaar 'n heuglike dag vir die lidmate nie alleen in Windhoek nie, maar in die hele Suidwes-Afrika.

Tot die bereiking van hierdie doel het die kerkrade en N.H.S.V.-takke oor die hele land hulle deel bygedra. Van 87 kerkrade is sedert 1957 die bedrag van R3,800 ontvang waarvan die twee gemeentes wat Windhoek as dogtergemeente geadopteer het t.w. Potchefstroom en Hartebeestpoort R1,200 en R470 resp. bygedra het, terwyl donasies van die N.H.S.V.-takke ook 'n paar duisend rand beloop het. Aan een en almal sê ons baie dankie.

Dit was nog altyd ons strewe in Windhoek 'n geestelike tuiste te bied aan die talle lidmate van ons kerk wat vir 'n korter of langer tydperk hierheen kom. So het daar oor die afgelope 10 jaar bykans 600 lidmate met hulle gesinne gekom en gegaan. Hulle is terug na u gemeentes. Vroeër jare is talle lidmate wat hierheen gekom het egter deur gevestigde gemeentes van ander kerke opgevang, soos tans nog die geval is met die meeste Nederlandse immigrante.

Om 'n idee van die voortdurende wisseling te gee, kan slegs genoem word dat waar ons in die begin van die jaar 250 lidmate getel het, daar tans weer net 215 is terwyl nog 'n paar gesinne op die punt staan om te vertrek. Van die huidige 24 kerkraadslede is slegs 7 langer as 10 jaar in Windhoek.

As ons dan nou weer by u aanklop om donasies, kan ons dit nie soseer terwille van die huidige 200 lidmate en hulle gesinne alleen nie. Vir die huidige is hulle hier en moet hulle benewens die ander uitgawes en skulddelging ook die rente op die boulening, wat die eerste jare meer as R2,000 per jaar sal beloop bybring. Maar binne 'n paar jaar is die meerderheid van hulle weer terug in u gemeentes, en sal ander weer hier wees om die laste te dra. En omdat die aantal lidmate vir die afgelope 5 jaar nooit meer as gemiddeld 200 per maand was nie, bly die laste swaar.

Met u donasies help u nie alleen die huidige groep lidmate om die Hervormde Kerk in die hoofstad van Suidwes te vestig nie, maar help u ook om 'n geestelike tuiste te bied aan die talle Hervormers wat in die toekoms nog hierheen sal kom . . . en gaan. Sou dit nie moontlik wees om nog een skenking te maak nie, 'n skenking van sê 25 sent per lidmaat uit u gemeente? Ons vra maar net, maar ons vra dit in belang van die Ned. Herv. Kerk in Suidwes-Afrika.

Met broederlike groete,

J. A. Viljoen.

Met dank erken ons ontvangs van die volgende bydrae, September 1964 tot Desember 1965.

Alberton R10; Benoni R20; Bosmansrust R20; Brits R20; Bronkhorstspruit R50; Florida R10; Gerdau R20; Kaapstad R20; Krugersdorp-Oos R50; Ds. T. F. J. Dreyer (Voortrekkerhoogte) (R10; Kuruman R10; Laeveld R20; Lichtenburg-Oos R10; Losberg R10; Melville R10; Oogies R20; Ottosdal R25; Potchefstroom R400; Sannieshof R20; Sasolburg R43; Silverton R50; Stilfontein R20; Tzaneen R20; Tsumeb R25; Turffontein R20; Vanderbijlpark R50; Vereeniging R20; Wolmaransstad R50.

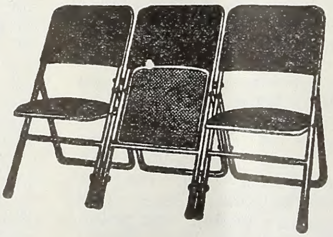

Rip-PRODUKTE
Ridoli-INGENIEURSPRODUKTE (EDMS.) BPK.
(Besturende Direkteur P. R. de Jager)
Tel. 27-5634, Richardweg 46, Industria-Noord, Roodepoort, Bus 182, Pk. Newville, Jhb.

Skoolsaal-opvoustoele spesiaal ontwerp om enkel of in reekse van 2 en meer gebruik te word met of sonder armleunings.

Keuse uit 'n groot verskeidenheid kleure van die hoogste gehalte kunsleer. Uitgedrukte plate vir beskerming van opgestopte sitte en rugleunings.

'n Persoonlike besoek sal afgelê word deur ons tegnikus op versoek.

Rip-PRODUKTE VIR KWALITEIT

PISTORIUS
Posbus 9 Potgietersrus

Grootste Koöperatiewe, Private en
Staatsverskaffers van
ORGANIESE MISSTOWWE

— bied —

★ 95.62% LEO Dolomitiese Land boukalk.
★ 96.6% ALESCA Super Kalsitiese Lbk.
★ Ru-kraalmis.

ONS PRESTIGE—
— U WAARBORG!

Etlike treinvragte daagliks
Geen vertraging

KRONIEK — Prof. dr. A. D. Pont

1. Die Hedendaagse Genève !

Die Uitvoerende Raad van die Kerkraad van die Nasionale Protestantse Kerk te Genève het volgens ecumenical press service van 9 Junie 1966, dit goedgedink om 'n verklaring uit te reik na aanleiding van die skuldigbevinding en vonnis van die Suid - Afrikaanse Kommunisteleier Fischer.

Mens verwag dat 'n kerklike liggaam, voordat hy 'n verklaring uitreik, goed en deeglik sal nadink oor wat hy wil sê Ek wil dan ook aanneem dat hierdie Geneefse kerklike liggaam baie duidelik en deeglik besin het, alle feite sorgvuldig oorweeg het en toe tot 'n uitspraak gekom het . Die uitspraak was o.a. die volgende: „The racial discrimination which underlies the sentence imposed on Abraham Fischer (in die berig word hy ook aangedui as 'n: South African apartheid fighter!) and on most Africans arrested on political charges in South Africa is **radically opposed to the basic principles of the Christian faith".**

Ek kan my moeilik 'n ander geleentheid voorstel waar 'n kerklike liggaam — uitgenome miskien die Wêreldraad van Kerke — 'n dwaser verklaring gepubliseer het. Hierdie kerklike liggaam het, in die oorweging van hulle uitspraak, natuurlik in die eerste plek die Woord van God geraadpleeg en, indien hulle „modern" is, ook die inspraak van hulle gewetes en dan óók al die feite wat op die saak betrekking het. Indien ek dus korrek is, het die Geneefse liggaam óók rekening gehou met die feite wat gedurende die Fischerverhoor na vore gekom het naamlik dat Fischer 'n self-erkende kommunis is; dat Fischer rewolusie, sabotasie en geweld in ons land beplan, help beplan of laat beplan het in sy hoedanigheid as leier van die Kommuniste Party; dat Fischer doelbewus die wet en orde van ons land verbreek het om sy insigte te propageer; dat Fischer klaarblyklik, volgens sy optrede, hom nié gesteur het aan die aanwysings van Rom. 13 nie ens. ens. Desnieteenstaande oordeel hierdie kerklike liggaam dat Fischer se vonnis 'n „flagrant violation of basic human rights" is en vra hulle dat hy onmiddellik uit die tronk gelaat moet word.

Hierdie kerklike liggaam het dus, gesien die EPS-berig, besluit dat 'n nie-christelike kommunis, solank hy maar téén apartheid is, rewolusie en sabotasie in Suid-Afrika kan beplan of laat deurvoer want dit is dan kwansuis sy „basic human right". Dán het hierdie kerklike liggaam nog die verregaande vermetelheid om te praat van „basic principles of the Christian faith". Ek vra my af of hulle t.o.v. hierdie saak weet waarvan hulle praat.

Maar hier word andermaal duidelik dat daar genoeg sogenaamde kerklike liggame, woordvoerders en instansies in die wêreld is wat skynbaar met soveel blinde haat en naywer teen blanke Suid-Afrika besiel is dat hulle selfs die optrede van oortuigde kommuniste sal goedkeur solank dit maar „teen apartheid" is. In hierdie soort situasie is **die waarheid**(gesien die besluit van die Geneefse broeders, 'n baie vroeë slagoffer . . . en die sogenaamde ekumeniese deugde van liefde en mede-menslikheid blyk dan net vir die swartman bedoel te wees.

Laat ons in ons ondubbelsinnige veroordeling van hierdie soort uitsprake nie vergeet dat die **Ecumenical Press Service** hierdie opvattings van die Uitvoerende Komitee van die Geneefse Kerkraad wêreldwyd versprei nie.

As Christelike, kerklike liggame eers só met die waarheid begin werk, dan het ons wel by 'n sombere dieptepunt gekom en kan ek alleen maar die vraag stel: As die Geneefse liggaam met betrekking tot Fischer, die Kommunisme en Apartheid sulke dinge kan kwytraak . . . wat word dan van die Evangelieverkondiging in Genève? Sal dit dan nie ook vir ons onherkenbaar verdraai en vervals wees nie?

2. Integrasie 'n Geloofsbelydenis?

Indertyd, in 1961, toe daar op die Algemene Kerkvergadering breed oor artikel III van die Kerkwet gehandel is, is die waarskuwing geuiter (ek kan my nie meer herinner deur wie nie) dat artikel III nié tot 'n geloofsbelydenis verhef moet word nie. Daarop het die Algemene Kerkvergadering, om sy bedoeling baie duidelik te stel, verklaar dat artikel III, wat ons Kerk se beleid stel dat blank en nie-blank nie tot dieselfde, georganiseerde kerklike liggam sal behoort nie, **'n praktiese maatreël** en **'n Werkwyse** van ons Kerk in 'n veeltalige en veelvolkige Afrika is. Desnieteenstaande het ons Kerk van baie kante allerlei besware moes aanhoor oor artikel III en dikwels nogal besware wat nie eers kennis geneem het van die inhoud van dié artikel nie!

In ieder geval, nou het 'n Anglikaanse priester, ene Father Pierre Dil van Pretoria, volgens die **Pretoria News** van 5 Julie verklaar: „Anglican Church members who openly support the present system of enforced segregation are not fit to receive Holy Communion". Met ander woorde, as ek dit reg verstaan, bepleit hierdie priester **'n outomatiese sensuur** van alle Anglikaanse lidmate wat dit sou durf waag om die huidige Owerheidsbeleid openlik te steun. Dit lyk tenminste so, want word die huidige Owerheidsbeleid nie in die engelstalige wêreld aangedui as „enforced segregation" nie? Moet dit beteken, om die argument om te draai, dat alléén diegene wat téén die huidige Owerheidsbeleid gekant is, bekwaam en waardig is om die Anglikaanse „Holy Communion" te ontvang?

Sy pleit vir hierdie politiekgeestelike swaard wat deur die Anglikaanse Kerk hanteer moet word, word effens uitvoeriger weergegee aan die slot van die koerantartikel waar hy as volg aangehaal word: „I suggest, therefore, that the Church officially decree that anyone in the Church of Christ who supports the present system of enforced segregation, and all the injustice, greed and pride that go with it, **or anyone who chooses to remain passive in the face of this patently un-Christian tradition** (my vet druk), must be aware that such a person is not fit to receive Holy Communion".

Sou dit nou die oes wees van die saad wat gesaai is deur Anglikaanse ampsdraers soos Michael Scott (wat op sy dag darem ook lid van die Kommuniste Party was), Trevor Huddleston, Ambrose Reeves (volgens Joost de Blank „a latter-day saint") en derglike?

'n Mens staan sprakeloos en verstom oor wat deesdae in die christelike Kerk as eminent-christelik voorgestaan word. Want beteken hierdie voorstel tog maar nie uiteindelik dat integrasie (gedwonge of nie?) hierdeur byna die status van **'n geloofsbelydenis** kry nie? Is dit nie die konsekwensie van die „teologie" wat leer: „The face of the oppressed African is the face of Jesus Christ", nie?

Dat integrasie vir baie sogenaamde „kerkleiers" 'n groot ekumeniese deug is, weet ons al vanaf die Hollandse Kerk se herderlike skrywer „Het Rassenvraagstuk" en die British Council of Churches se „The Future of South Africa". En dit was tog Eugene Carson Blake, verkose sekretaris van die Wêreldraad van Kerke, wat indertyd gestel het dat tenks en troepe integrasie op Little Rock in die VSA moet **afdwing.** Maar dit is die eerste keer dat ek die dwaasheid hoor dat 'n pro-integrasie-standpunt **'n voorwaarde vir toelating tot die Heilige Awendmaal** gemaak word.

Dit wil my voorkom dat hierdie soort standpunt wat in wese die

★ Blaai om

Kroniek

★ Vervolg vanaf vorige bladsy

Awendmaal tot 'n politieke speelbal in die Anglikaanse Kerk wil maak, alleen moontlik is as mens **die Evangelie** volkome tersyde laat en al die klem op die moraal laat val, op die mens en sy doenighede. Dán gaan dit in die Kerk nié meer om God en om Jesus Christus nie maar om die vraag hoe die mens die gawes van God aan die mens die beste kan gebruik om daaruit politieke en ander voordeel te haal. En as dit eers gebeur het, is dit dan nie so dat mens uitgekom het by die standpunt van die Fariseërs en die skrifgeleerdes wat 'n moraal-sonder-Christus voorgestaan het nie?

Siedaar tot welke dwaashede 'n mensekind verlei kan word as hy die Evangelie misverstaan en daar 'n **social gospel** van maak. Dit is nodig dat ons hiervan kennis neem om daarteen gewaarsku te wees . . . . Die **social gospel** lewer alléén wrange vrugte .

3. Die Suid-wes Afrika-saak.

Dwarsdeur die Kerk is daar seker met besondere vreugde kennis geneem van die uitspraak van die Wêreldhof in Den Haag waar Liberië en Ethiopië se saak van die hand gewys is. Opmerklik was dat vóór die uitspraak so hard beduie is van die „world rule of law" wat deur alles en almal gerespekteer moet word. Skaars was die uitspraak bekend of die wêreld het gegons van die menings wat hierdie uitspraak veroordeel het!

In die kringe van die sogenaamde „wêreld-kerk" het die uitspraak seker ook die nodige verleenthede en teleurstellinge veroorsaak. Immers adv. E. A. Gross, die pleitbesorger van Liberië en Ethiopië, is 'n belangrike figuur in sowel die kringe van die National Council of Churches van die VSA as die Wêreldraad van Kerke. Daarby was adv. Gross ook adviseur van die werkgroep van die British Council of Churches toe die werkstuk „The Future of South Africa" opgestel is waarin sterk gespekuleer is oor optrede — ekonomies, militêr en kerklik — wanneer Suid-Afrika die saak in Den Haag sou verloor het. Was dit dalk adv. Gross wat die British Council of Churches daartoe gebring het om die moontlikheid te oorweeg dat oorlog teen Suid-Afrika 'n goeie plan sou wees as die saak in die Wêreldhof téén Suid-Afrika sou gaan? Dít weet mens natuurlik nie — maar dit is wel bekend dat adv. Gross, saam met regter Jessup, die Amerikaanse regter van die Wêreldhof, trustees is van die Carnegie Endowment for International Peace wat in 1965 'n geskrif die lig laat sien het waarin die presiese koste èn moontlikhede van 'n militêre aanval op Suid-Afrika sorgvuldig bereken is.

Sou die moontlikheid van 'n uitspraak téén Suid-Afrika deur die Wêreldhof die Sentrale Komitee van die Wêreldraad van Kerke in Januarie 1965 laat besluit het dat 'n verbondenheid van die All African Church Conference (min of meer 'n ondergeskikte liggaam van die Wêreldraad van Kerke) met die Organisasie vir Afrika Eenheid (wat Suid-Afrika glo vir die swartman wil „bevry") gewens is?

As mens sien hoe ons vyande — op politieke, militêre, ekonomiese en selfs kerklike gebied — planne beraam het om Suid-Afrika, na 'n Wêreldhof uitspraak téén Suid-Afrika, onder druk te plaas, dan kan dit alleen met groot dankbaarheid wees dat mens kennis neem van die feit dat die Wêreldhof geweier het om 'n „politieke uitspraak" te gee.

Dit is goed dat die Interkerklike Komitee van die drie Afrikaanse Kerke almal opgeroep het om op Sondag 24 Julie 1966 in die besonder God die Here te dank vir sy genadige beskikking waardeur ons as volk en land andermaal deur sy sterke hand uitgelei is uit 'n situasie wat vol gevare was. Ons geloof in en ons vertroue op God die Here word **nooit** beskaam nie.

Die sinode van die Franse Hervormde Kerk het met groot meerderheid van stemme besluit om die vrou toe te laat tot die amp van herder en leraar.

★

Die meerderheid van die Jode in Israel is nie godsdienstig nie. Die volk val in twee groepe uiteen: gelowiges en ongelowiges.

— Nederl. Persburo.

DAMES VOEL NET SO MOEG AS MANS

Die meeste dames werk net so hard as mans en gaan boonop gebuk onder 'n groter las van kommer en sorge oor die probleme en spanning van die moderne lewe. As u dus oud, moeg en afgeleef voel en nie meer die lewe en u werk kan geniet soos vroeër nie, is daar 'n Amerikaanse formule wat baie vir u kan beteken. Die naam daarvan is **Higalon** en dit bevat botaniese ekstrakte en ystersulfaat in smaaklose tabletvorm om u bloedsomloop te stimuleer en rooi, lewenskragtige bloed te help bou, sodat u jonger en sterker begin voel en weer lus het vir u werk en sosiale bedrywighede. U kan u nie voorstel hoe baie **Higalon** u kan help nie–stel dit gerus behoorlik op die proef. Kry dus **Higalon** vandag by u apteek en kyk net hoeveel beter dit u laat voel.

GEMEENTE WONDERFONTEIN:

Nuwe Skriba:

Diaken R. GROBLER,
Gesinstraat 40,
Oberholzer.
Telefoon 612-6193, Carletonville.

HOOGSTAANDE TOER VIR MUSIEKLIEFHEBBERS IN EUROPA

Onder leiding van Prof. Chris Swanepoel

9 DESEMBER 1966 tot 14 JANUARIE 1967

Bespreek dadelik om teleurstelling te voorkom

Brosjures beskikbaar by:

TRUSTFONTEIN REISBURO (EDMS.) BPK.

St. Andrewstraat 141, Bloemfontein
Posbus 136 — Telefoon 71221

WAT IS 'N DOKTER?

Hoofstuk Vier

deur OBGYN

Reeds vanaf die studentejare beheers geneeskunde 'n dokter se hele lewe. As student — aand na aand studeer, dikwels in die hospitaal se ongevalle-afdeling werk, maar ook die chirurgiese (operasie) sale, die mediese sale, die ginekologiese (vrouesiektes) sale, verloskundige sale, kinderafdelings en so meer.

Gou word dan reeds besef dat dit 'n beroep is van opoffering — ja self-opoffering want nooit weer gaan sogenoemde vrye tyd jou eie wees nie. Gedurende die studente-tydperk leer jy reeds die besef van pligsgetrouheid wat die voorbereiding is tot die hospitaaldiens en op sy beurt weer die voorbereiding vir wat in die res van die dokter se lewe gaan gebeur. Die patroon word wel deeglik uitgesny.

Liggaamlike fiksheid moet behoue bly, maar dit gaan moeilik. Die hospitaaldokter het gelukkig soms vry aande, maar selde vry middae. Hy is alleenlik vry in die middag wanneer sy saalwerk klaar is en nie spoedopname vir sy saal het nie. By spoedopname word bedoel dat alle Mediese of Chirurgiese toelatings vir 'n 24 uur periode na 'n spesifieke Mediese of Chirurgiese saal gaan. Die volgende tydperk kry ander sale weer hulle beurt en so roteer die dae en nagte. Die huisdokter van 'n spesifieke saal óf eenheid is teoreties altyd op diens, maar onder mekaar word gereël dat een van die ander kollegas in Ongevalle óf op spoedopname na jou eie saal ontbied word indien nodig.

Aangesien hospitale nooit gesluit is nie, gaan die werk voort of dit nou Sondag, Nuwejaarsdag, Kersfees of enige ander openbare vakansiedag is. Op sulke genoemde dae word natuurlik nie roetine operasies gedoen nie, alleenlik noodoperasies. 'n Rondte word in die saal gedoen en Ongevallediens mag nodig wees, maar andersinds is daar vrye tyd. Dit is met sulke geleenthede wat vriende en kerk besoek word en ander afleiding gesoek word. Hierdie aftye kan natuurlik ook nie altyd gebruik word nie want daar is soveel tydskrifte en boeke wat nageslaan behoort te word om die kennis te verstewig en nuwe metodes, en wat dies meer sy, moet ook bygeleer word. Hierdie laaste aspek kan tot voordeel uitgebrei word óf dit kan natuurlik verwaarloos word. Elke geval wat onder die hospitaaldokter se toesig kom, moet dus van alle kante bestudeer word en daar moet gedurig opgelees word met spesiale gevalle. Hoe meer toestande en afwykings van 'n soort gesien word, hoe meer daaromtrent geleer word, bespreek word en nagedink word, des te beter word die kennis.

Daar is ook 'n ander aspek waarby geleer of ondervinding verryk word, naamlik lykbeskouings. Hierdie aspek word deur baie mense as onnodig of iets onheiligs beskou, maar deur die eeue heen is dit bewys dat die Mediese Wetenskap se vordering en kennis juis daardeur uitgebrei word. Hoe sal 'n dokter ooit weet om 'n sekere hart-toestand te kan diagnoseer, behandel en die moontlike komplikasies besef as hy nooit so 'n hart in sy hande gehad het, dit gesien het en sekuur onder die mikroskoop bestudeer het nie? So word een aandoening van 'n ander onderskei en dit word met sy kliniese bevinding vergelyk. Die studie van die verskillende organe met verskillende siektetoestande word **Patologie** genoem en 'n baie grondige studie van Patologie word juis op Mediese Skool gemaak anders kan die student nooit 'n dokter word nie, en die dokter sal nooit 'n breër kennis ontwikkel nie.

Daar is ook die geval van mense wat heengaan sonder dat 'n dokter hulle behandel het, of voordat 'n diagnose gemaak is. Die oorsaak van die dood en die siektetoestand kan dan alleenlik met noukeurigheid gemaak word indien 'n nadoodse ondersoek (post-mortem óf lykskouing) gedoen word.

In die geval van moord of 'n lyk wat bloot per toeval ontdek word, word geregtelike lykskouing gedoen, en dit kan byvoorbeeld die moordwapen bekendmaak, of die gifstof indien dit die geval is, of miskien moord heeltemal uitskakel as dit 'n natuurlike dood was. So word 'n moord opgelos want die polisie soek nou na die moordtuig en die moordtuig lei hulle gewoonlik na die persoon wat dit gebruik het.

Dit is dus in belang van die kennis en vir die ontwikkeling van die Mediese Wetenskap dat toestemming vir 'n nadoodse ondersoek, indien deur die geneesheer versoek, nie sommer geweier moet word nie. Vir geregtelike ondersoeke vereis die wet dit in elk geval.

Die hospitaaldokter kan dus sy „aftye" nie altyd benut vir sy eie vermaak nie en daarom word hy vroeg al in sy lewe tot 'n aanhoudende werk-masjien gesmee.

So verloop die een dag en nag na die ander, die weke volg en die maande en jaar of meer snel verby.

Die tydperk in die hospitaal het natuurlik sy ligte luime ook. Daar is dikwels groot pret as 'n klompie interne dokters by die hospitaalkwartiere met etenstye of teetye bymekaar kom. Dan hoor mens van al die pret wat in verskillende sale gebeur. Daar is altyd een of ander saalsuster, teatersuster of stafverpleegster wat al 'n instelling in een of ander hospitaal geword het. Gewoonlik is hulle óf baie katterig in een of alle opsigte óf hulle is bekend vir hulle wyshede.

Een of ander huisdokter word dan uitgedaag om 'n sekere suster of stafverpleegster uit te neem en soms word daar ernstig vlerkgesleep in sommige gevalle. Wat oorspronklik as 'n uitdaging of pret beskou was, lei dan tot 'n stewige liefdesverhouding en so gebeur dit dat dokters en studente dikwels met verpleegsters trou.

Die saalsuster wil ook soms haar autoriteit laat geld, veral as die interne huisdokter so pas die jaar tevore 'n finale jaar student was. Dan laat sy haar nie van die „jong doktertjie" bevele voorskryf nie en so kom uitbarstings wat in later jare helder voor die gees geroep word en dan as 'n grap oorvertel word.

Die spesialis wat aan die hoof van 'n afdeling is kan ook soms prettig of andersinds wees. So is daar byvoorbeeld die bekende storie van 'n huisdokter wat na 'n lang skof van diens deur die nag nog die vogende oggend narkoses moes toedien in die teater. Dit was nog in die dae toe Chloroform en Eeter deur middel van die masker toegedien is. Die pasiënt was aan die slaap, die operasie aan die gang en die jong narkotiseur redelik vaak aan die koppenent. Die buis wat vanaf die narkose-masjien na die masker oor die pasiënt se neus gaan, het geleidelik losgeraak sodat Eter sterk begin lek het. Die gevolg was dat die pasiënt al ligter onder narkose geraak het en die „narkotiseur" al slaperiger. Die Chirurg het die toedrag van sake opgemerk en sy aanmerking was as volg: „Dokter, as die pasiënt gedurende die operasie kan wakker bly, kan jy dit seer sekerlik ook doen".

Hierdie nuwe teologie sal in die toekoms die hele Christelike kerk deur 'n krisis laat gaan, waarby die grondveste van die bestaan van die kerk in beweging gebring kan word.

— Biskop H. Lilje.

★

Met groot meerderheid is 'n besluit deur die Britse Raad van Kerke geneem ten gunste van nouere betrekkinge met die Rooms-Katolieke Kerk in Engeland.

Uit die Prediking van die Boek Exodus

V

GOD EN DIE FARAO (Ex. 5-11)

Op bevel van die Here gaan Moses en Aäron na die Farao en sê vir hom en so spreek die Here, God van Israel: Laat my volk trek, dat hulle vir My 'n fees kan hou in die woestyn" (5:1). Met hierdie woorde is die stryd aangebind tussen die Here en die Farao, wat in Egipte as god gegeld het. Moses en Aaron tree hier nie op as woordvoerders van 'n volk wat verdruk word nie; hulle tree op as gesante van God. Die Farao is egter aan derglike woorde nie gewoond nie. Hy gee bevele, en word self nie deur iemand anders beveel wat hy moet doen nie. Daarom antwoord hy: „Wie is die Here (Jahwe) na wie se stem ek moet luister om Israel te laat trek? Ek ken die Here nie en ek sal Israel ook nie laat trek nie" (5:2). Die Farao aanvaar dus die uitdaging. Teenoor die: **So spreek die Here,** stel hy: **so spreek Farao** (5:10). En deur hierdie twee stemme wat tot hulle spreek word Israel in die leerskool van die geloof ingelei. Natuurlik wen die Farao die eerste ronde, want hy praat die taal wat slawe verstaan: meer werk en minder voorregte — en sweepslae as die bevel nie gehoorsaam word nie. Al gou is die verteenwoordigers van Israel op hulle knieë voor die godkoning van Egipte. Maar die Farao is doof vir hulle klagte — bevel is bevel. Die gevolge bly dan ook nie uit nie — Moses en Aäron word deur hulle eie mense verwerp (5:21). In hierdie omstandighede neem Moses sy toevlug tot die Here en bekla sy lot en die Here antwoord Moses met die belofte van die evangelie: Hy sal sy woord vervul (5:23-24). Maar selfs die belofte van die evangelie vermag oënskynlik niks teen die woord en daad van die Farao nie: die Israeliete het nie na Moses geluister nie uit ongeduldigheid en weens die harde diens (6:8).

DIE VERHARDING VAN FARAO SE HART

Die stryd tussen God en die godkoning van Egipte tree nou 'n nuwe stadium in: Moses en Aäron moet weer na Farao gaan met dieselfde eis om Israel te laat trek. Nou gaan hulle egter met die wete dat die Here Farao se hart sal verhard (7:3). Hierdie motief, dat die Here die Farao se hart verhard het, speel 'n belangrike rol in hierdie geskiedenis. Om die betekenis van hierdie motief te begryp sal ons egter op 'n paar dinge moet let.

Dit is veral van belang om daarop te let dat die feit van die verharding van Farao se hart op verskillende maniere verhaal word. Meermale hoor ons dat die Here Farao se hart verhard het, Ex. 4:21; 7:3; 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10, sien ook Ex. 14:4, 8, 17 (in laasgenoemde teks word die Egiptenare genoem, nie net die Farao nie). Maar daar word ook gesê dat Farao self sy hart verhard het, Ex. 8:15, 32; 9:34. Dan is daar 'n aantal tekste wat slegs die feit vermeld dat Farao se hart verhard is, Ex. 7:13, 14, 22; 8:19; 9:7, 35.

Verder moet ons daarop let dat alhoewel die Afrikaanse vertaling van die Bybel orals dieselfde werkwoord gebruik, nl. **om te verhard,** die Hebreeuse Bybel meer as een werkwoord gebruik om hierdie begrip aan te dui. Oorwegend gebruik die Hebreeuse teks 'n werkwoord wat beteken: **om sterk te wees** en in die intensiewe vorm daarvan: om te versterk, sterk te maak; as afgeleide betekenis van hierdie intensiewe vorm kry ons dan: **om obstinaat, eiesinnig te maak, om te verstok.** Hierdie werkwoord word byna orals in die Hebreeuse teks gebruik waar gesê word dat die Here die Farao se hart verhard het (behalwe in 7:3 en 10:1) en verder ook in meeste gevalle waar gekonstateer word dat die Farao se hart verhard is (behalwe in 7:14 en 9:7).

In al die tekste waar verhaal word dat die Farao self sy hart verhard het word 'n Hebreeuse werkwoord gebruik wat in sy eenvoudige vorm beteken: **om swaar te wees.** Van hierdie selfde werkwoord is die Hebreeuse woord vir **„eer, heerlikheid"** afgelei. Daar klink dus in hierdie werkwoord iets van die gedagte van **selfverheerliking** deur. Soos reeds gesê word dit meesal gebruik waar gesê word dat Farao self sy hart verhard het (behalwe in 10:1 waar verhaal word dat die Here Farao se hart verhard het) en ook in 9:7, vgl. 7:14 waar bloot vermeld word dat die hart van die Farao verhard is.

In Ex. 7:3 word nog 'n derde, meer algemene, werkwoord gebruik wat beteken: **om hard, moeilik te wees** en in die oorganklike vorm daarvan: **om hard te maak, te verhard.** Om die verharding van mense deur die Here aan te dui word dit ook nog gebruik in byvoorbeeld Deutr. 2:30 (i.v.m. Sihon, die koning van Heshon); heel dikwels kom hierdie werkwoord voor in die sin dat Israel hulle nek verhard het (2 Kon. 17:4; 2 Kron. 36:13; Jer. 7:26; 17:23; 19:15) of dat Israel 'n hardnekkige volk is (Ex. 32:9; 33:3, 5; 34:9).

MOONTLIKE VERSKIL IN BETEKENIS

Hoewel dit goed moontlik is om al hierdie werkwoorde eenvoudig met „verhard" te vertaal, moet die feit dat die Hebreeuse teks verskillende werkwoorde gebruik tog sekere nuanses in die betekenis veronderstel wat in die vertaling van al hierdie woorde met „verhard" verlore gegaan het. Hierdie vermoede word bevestig deur die feit dat die ou Griekse vertaling van die Bybel wel deeglik onderskeid maak, veral ten opsigte van die twee weergawes nl. dat die Here Farao se hart verhard het en dat Farao self sy hart verhard het. Hoewel ons dadelik toegee dat dit aanvegbaar is sou ons orals waar verhaal word dat die Here die hart van Farao verhard het met **„verhard" of „verstok"** wou vertaal, terwyl waar gesê word dat Farao self sy hart verhard het **„hy het homself verheerlik".**

DEMONIESE TREKKE IN DIE OPTREDE VAN GOD?

Uit die vermelding dat die Here die hart van Farao verhard het word soms afgelei dat in die Ou Testamentiese verkondiging aangaande die optrede van God daar soms ook demoniese handelinge aan God toegeskryf word. Ons wil nie volledig op hierdie stelling ingaan nie, maar slegs daarop wys dat hierdie gevolgtrekking nie uit die Exodus-verhaal gemaak kan word sonder om die betrokke teksgedeeltes uit hulle verband los te maak nie. Mens moet daarop let dat die vermelding dat die Here die hart van Farao verhard het nie aan die begin van die verhaal staan nie. In Ex. 3:19 word wel gesê dat „die Here weet dat die koning van Egipte julle nie sal laat gaan nie". Daarop volg dan die verhaal van die eerste versoek van Moses en Aäron aan die Farao om die volk te laat trek. Hy wys egter die versoek **volgens sy eie besluit honend af** en hy stel teenoor die woord van die Here (so spreek die Here) sy eie woord: so spreek Farao. Deur die formule: **so spreek Farao** te gebruik wil die skrywer doelbewus die **selfvergoddeliking** van Farao aandui. Die skrywer benadruk hierdie element van die selfverheerliking van die Farao deur te sê dat Farao self sy hart verhard het — en dit ondanks die aanhoudende spreke van die Here tot hom deur Moses en Aäron, wie se boodskap telkens weer deur die tekens en wonders van God bewaarheid is. Op hierdie eiesinnige houding van die Farao antwoord die Here deur sy (die Farao se) hart

★ Vervolg op bladsy 16

Aan Ons Immigrante

GEE MY JOU HAND

My hart is vol vreugde oor briewe en berigte wat ons ontvang het.

Eerstens is daar die gesin uit Nederland (nou in Pretoria) wat baie dankie sê vir die mense, wat vir hulle die kontak met ons kerk en die gemeente waarin hulle woon, gelê het. Veral ook vir die spontane reaksie van die betrokke predikante.

Hulle voel sommer tuis na die persoonlike kennismaking en gaan graag en gereeld kerk toe. Van die kinders is op katkisasie en is ook dadelik by die aktiwiteite van die jeugvereniging betrek. Hulle geniet dit baie om so aktief ingeskakel te wees.

Dan is daar 'n brief wat so reg na hy hart is. Ek is seker dit sal in baie harte weerklank vind.

In die brief is verskillende gedagtes uitgespreek wat lankal in my en seker ook in ander leef, sodat 'n mens met die Hollanders kan sê: U haal die woorde uit my mond!" Ek het net nog nooit so ver gekom om dit neer te skryf nie.

Baie dankie mevrou! U het ons weer eens oortuig dat dit die klein, opregte liefdedade is, wat heimwee laat verkrummel en die liefde vir die nuwe Vaderland onweerstaanbaar bevorder.

Ek hoop u gee nie om nie, as ek so 'n bietjie aanhaal uit u brief. Dis net u en ek wat weet!

Sy skryf onder andere:

„Hoekom word daar tog soveel gepraat oor probleme? Dis skoolprobleme, jeugprobleme, bediendeprobleme en natuurlik ook immigrasieprobleme.

Vir my is dit met die immigrante net soos met die jeug. Dis die onaangepastes wat die hardste praat, die meeste aandag eis en . . . dit ook kry!

Van die gelukkiges verneem jy min of niks. Ek dink dit het hoog tyd geword, dat ons as immigrante wat wél gelukkig is hier en wat dankbaar is om hier te **mag** woon en werk en kinders groot maak, bietjie harder praat!

Laat ons tog ons seëninge tel!

Ons kerk is dieselfde as in Nederland. As dit nie vaste grond onder jou voete is nie, dan weet ek nie.

Die taal is so na aan ons s'n as wat kan kom. Na ek oor die eerste vreemdheid heen was en met mening begin speur het na die mooie van die taak en die goeie boek, het ek, met tyd, nie alleen die Afrikaanse taal liefgekry nie, maar ook die land en sy mense en hulle lewenspatroon.

Boeke soos Venter se „Geknelde land" wek onweerstaanbaar interesse vir die geskiedenis van land en volk. Dis M.E.R. se „Uit en Tuis" wat my oë en ore gelei het na die prag en eie van diverse streke, sodat ek die berge kon herken, toe ek jare in die kontrei gekom het!

Om nog nie te praat van die radio wat jou inlig, vermaak, raad gee, kultureel verryk en op honderd maniere help om die land en sy mense te leer ken.

En wat word daar nie alles gedoen spesiaal vir immigrante nie! Dis taallesse, uitstappies, konserte, seevakansie vir die kinders ens. ens! En dit alles meestal gratis!

En wat stel ons as immigrante daar teenoor?

Ek is nie 'n organiseerder nie, maar soms wens ek, ons kan 'n groot „dankie sê" organiseer vir al die voorregte en geleenthede wat ons in hierdie heerlike land gebied word"

Tot sover die brief.

Ek hoop van harte dat daar baie immigrante is wat ook so voel!

Vir die onder ons wat dit nog maar baie moeilik vind om aan te pas by die nuwe lewenspatroon, gee dit seker die hoop, dat met tyd ook vir hulle alles sal regkom!

Nuut Afrikaner.

UIT ANDER BLAAIE

Glimlaggende Kommuniste

Die vrou van 'n Hongaarse teologiese professor wat 20 jaar gelede uit sy geboorteland moes vlug het onlangs 'n besoek aan Hongarye gebring en gevind dat die meedoënlose kommuniste van dié tyd 'n verandering ondergaan het. Hule is nou glimlaggende kommuniste en dié soort is gevaarliker vir die kerk.

Dit blyk dat die kerk geduld word solang die kerk aan die leiband van die party loop en dat alleen dié predikante verdra word wat die doeleindes van die kommunistiese staat bevorder. Telkens is opgemerk dat sodra 'n predikant erns maak met evangelisasie of te gewild word in 'n groot stad soos Budapes dan word hy verplaas na 'n buiteplekkie waar sy invloed nie ver kan reik nie. Weier hy om te gaan, word hy belet om te preek.

Die glimlaggies en vriendelikheid van die kommuniste teenoor besoekers is net maskers om daaragter te verberg hulle vyandskap teen Jesus Christus en sy kerk, wat hulle nog steeds as hulle grootste vyand beskou. — Uit: De Kruisbanier.

S en S SAALMEUBELS
Tel. 869-6009 6de Laan 57 Posbus 14 ALBERTON

Die Ontstaan en Taak van die Ondersteuningsraad

(Opgestel deur mnr. P. S. Oelrich, Direkteur van die Ondersteuningsraad)

Tydens die Algemene Kerkvergadering gehou op 15 Maart 1934 en volgende dae, is die volgende beskrywingspunt (44) ingedien wat kan beskou word as die eerste stap in die ontstaan van die Ondersteuningsraad.

„Die Algemene Kerkvergadering benoem 'n kommissie wat 'n noukeurige ondersoek sal instel en planne aan die hand sal gee, hoe ons kerk die armes beter en doelmatiger kan versorg".

Hierdie beskrywingspunt is aanvaar en „dit is opgedra aan die volgende predikante: Vermooten, Brandt, Oosthuizen, Rautenbach en Ras wat die werk van armesorg noukeurig sal ondersoek en die Algemene Kommissie met advies sal voorsien en 'n beredenerende rapport sal voorlê aan die volgende Algemene Vergadering".

Die kommissie staan bekend as die Kommissie vir Arme Blanke en Diakonale Armeversorging.

Die kommissie het vir die eerste keer saamgekom in die Nasionale Klub, Pretoria op 5 Maart 1936 onder voorsitterskap van ds. L. E. Brandt.

Die kommissie het met die Algemene Kerkvergadering in Mei 1937 soos volg verslag gedoen: „U kommissie insake beskrywingspunt 44 handelende oor 'n doelmatiger versorging van die armes van ons kerk het die eer om soos volg te rapporteer: U Kommissie ag die werk van armesorg van so 'n groot omvang dat u Kommissie dit onmoontlik ag om nou 'n beppaalde rigting aan te gee waarvolgens ons kerk kan of moet werk.

U Kommissie is derhalwe van mening dat hierdie saak 'n diepgaande studie vereis en beveel aan dat die Hoog Eerwaarde Kerkvergadering aan die Moderamen opdrag gee om 'n staande kommissie van 5 lede te benoem wat (a) die werk van armesorg noukeurig sal ondersoek en bestudeer en (b) die Algemene Kommissie van tyd tot tyd sal bedien met advies en (c) 'n beredenerende rapport sal voorlê aan die volgende Algemene Kerkvergadering".

Die volgende predikante is op die kommissie benoem: ds. L. E. Brandt, (voorsitter), dr. C. H. Rautenbach, ds. S. Vedmooten, ds. A. J. G. Oosthuizen, ds. G. P. J. Grobler, ds. D. F. Erasmus en ds. Abr. Ras (Skriba).

Hierdie besluit om 'n staande kommissie te benoem, met die naam Kommissie vir Arme Blankes en Diakonale Armeversorging kan beskou word as die ontstaan van die huidige Ondersteuningsraad. Die Kommissie het verskillende naamveranderings ondergaan en behalwe bogenoemde benoemings was dit agtereenvolgens ook bekend as Armesorgkommissie (1940), Welsynsraad (1941), Diakonale Raad (1942).

Met die vergadering van die Diakonale Raad gehou op 20 April 1944 is besluit „om aansoek te doen by die Eerwaarde Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die naam te verander na **Ondersteuningsraad van die Ned. Herv. Kerk"**, en is verder ook besluit „die Dagbestuur word verder volmag gegee om te handel insake registrasie, asook om nodige veranderings aan te bring in verband met die konstitusie".

Die eerste besoldigde sekretaris van die Raad is met die Diakonale Raad se vergadering op 4 Oktober 1943 aangestel met die benaming „diakonale sekretaris". Op 'n vergadering van die Ondersteuningsraad gehou op 9 April 1946 is besluit om 'n opgeleide maatskaplike werkster aan te stel en die eerste werkster van die Raad het in die „helfte van Januarie 1948" in diens getree. Tans beskik die Raad oor 15 poste.

Dit is duidelik volgens die opdrag aan die Kommissie dat daar besorgdheid was oor „versorging van die armes van ons kerk" en gevolglik is van bystand ingestel om „'n doelmatiger versorging van die armes" te bewerkstellig. Die groot vraagstuk in daardie jare was die armoede as gevolg van die depressie, waaronder die hele volk gebuk gegaan het.

Sedertdien het omstandighede heeltemal verander, probleme het meer ingewikkeld geraak en terselfdertyd het daar beter insig gekom en word beter werkmetodes toegepas. Om die huidige behandelingsmetode en probleme beter te begryp is dit nodig om 'n kort oorsig te gee oor die ontstaan en ontwikkeling van maatskaplike werk in die algemeen.

Maatskaplike werk het ontstaan as 'n liefdesdiens aan mindergelukkige mense in die gemeenskap en vir eeue is die werk van barmhartigheid op 'n vrywillige grondslag verrig maar sonder 'n vaste patroon of metode en van vakkundigheid was daar geen sprake nie.

Mettertyd is hierdie liefdesdiens opgeknap en geleidelik is begin besef dat indien die diens van enige waarde moet wees daar meer aspekte in berekening gebring moet word as net blote materiële hulpverlening en aanmoediging. Daar is begin met aandag gee aan die veroorsaking van probleme en noodtoestande met die wete dat die oorsake eers uit die weg geruim moet word alvorens daar van permanente oplossing gepraat kan word. Die besef, as gevolg van die nuwe insig, het veroorsaak dat daar veral in Amerika en Engeland voltydse besoldigde werkers aangestel is. Hierdie werkers was nie opgelei vir hulle taak nie, maar het deur praktiese ondervinding kennis opgedoen in verband met maatskaplike nood van mense en hulle het geleidelik metodes en prosedure ontwikkel waarvolgens hulle die bepaalde werk verrig het.

Hierdie metodes ens., is gesistematiseer en aan nuwe werkers oorgedra waarvolgens hulle die diens moes verrig. Uit hierdie insig is daar doelbewus 'n begin gemaak om maatskaplike werk tot 'n beroep uit te bou.

Die wetenskaplike — gefundeerde maatskaplike werk wil deur middel van die beoefening van 'n wetenskaplike metode die oorsake opspoor waarom mense probleme ontwikkel, hulle vermoëns om hulle self te help en te ontwikkel tot selfhelp.

Maatskaplike werk strewe na 'n ideaal wat hy hom stel en dit is om sy diens so effektief moontlik te maak. Om effektiewe diens te lewer eis kennis en 'n waardebesef. Kennis en waardes is eie aan professionele vaardigheid en waardebesef word geopenbaar in die gedrag van die professionele werker. Maatskaplike werk het ook op 'n ander gebied te doen met waardemaatstawwe. Die breë oogmerk van maatskaplike werk is die verbetering van die mens en sy samelewing en kry dus te doen met die maatskaplike aanpassing van die persoon of gesin.

Dit word algemeen aanvaar dat die bevordering van die mens se welsyn die doel van enige samelewing is. Dit is derhalwe die plig van die samelewing om die ekonomiese en maatskaplike hulpbronne so te ontwikkel dat die lewensstandaard van mense geleidelik verhoog sal word. Dit hou verder in die verbetering van die individu se liggaamlike en geestelike welsyn, sodat hy in sy samelewing 'n aangepaste en tevrede wese sal wees.

Ten spyte van die feit dat maatskaplike werk verandering ondergaan het en vandag wetenskaplik gefundeer is, is daar tog nog sekere idees wat van toepassing is, wat spruit uit die tydperk van die vroeë Christene. Die praktiese uitlewing van die naasteliefdeidee is 'n voor-

★ Sien langsaan

Ondersteuningsraad

★ Vervolg vanaf vorige bladsy

beeld hiervan. Die gebod dat jy jou naaste moet lief hê soos jouself, was reeds in die vroegste tye 'n belangrike dryfveer in maatskaplike versorging en tans is dit ook nog die geval. Dit kan met reg gesê word dat dit die fondamentsteen is van maatskaplike werk waarvan 'n baie belangrike beginsel is die erkenning dat die mens 'n siel het. Hierdie fondamentsteen vorm die basis waarvolgens die kerk sy diens van barmhartigheid verrig.

Die kerk vervul sy roeping tot diens van barmhartigheid deur die diakonaat wat toevertrou is aan die diakens van die gemeente en gegrond op die barmhartigheidsdiens van die Groot Diaken, Jesus Christus. Tog sien die kerk 'n wyer terrein van arbeid naamlik welsynswerk. Vir hierdie welsynswerk maak die kerk gebruik van „Organe van Bystand". „Die amptelike vergaderinge van die kerk roep, wanneer die sorg van die diens van die kerk op verskillende terreine van die lewe dit vereis organe van bystand in die lewe. Hierdie organe sal voorligting verskaf en uitvoering gee aan die taak wat aan hulle op die besondere arbeidsveld toevertrou is".

Die Ondersteuningsraad is so 'n orgaan van bystand, en sy belangrikste taak volgens sy grondwet is om vakkundige voorligting te gee aan diakonieë met betrekking tot die barmhartigheidsdiens in die gemeentes van die kerk en verlening van bystand by moeilikhede in die gesinslewe.

Die kern van die diens van barmhartigheid is vandag nog hulpverlening aan mense wat in die een of ander noodtoestand verkeer, maar behalwe materiële bystand moet ook rekening gehou word met die menslike gedrag en sy verhoudinge met ander. Ten gevolge van sosiale, ekonomiese en kulturele veranderings as gevolg van die toenemende industrialisering en verstedeliking, gedurende die afgelope jare veral, word vandag besondere probleme en vraagstukke ervaar. Die ingewikkelde en veeleisende moderne samelewing stel hoë eise aan die mens en bemoeilik sy aanpassing. Die doelstellings van die maatskaplike werk het gevolglik 'n wysiging ondergaan omdat daar nie op die ou manier kon voortgegaan word nie; nuwe probleme vereis nuwe metodes om dit te bestry.

Soos reeds gestel het daar oor die afgelope jare 'n aksent verskuiwing van probleme plaasgevind, van armoede na persoonlikheidsprobleme en van ekonomiese na emosionele pro-

★ Vervolg op bladsy 14

Die keuse van 4 Beleggings

NASIONALE SPAARSERTIFIKATE
R1 elk.

Rente — — — — — — — — —	6.03%
Vervalwaarde — — — — — — — —	R1.34c
Maksimum 10,000 eenhede — — —	R10,000

Rente
VRYGESTEL VAN INKOMSTEBELASTING
VOORWAARDE : Nie terugbetaalbaar binne 1 jaar na datum van aankoop nie.

Pensioen en dergelike Trust Fondse wat nie belasbaar is nie, mag tot 10,000 eenhede (R10,000) besit.

Veelvoudige sertifikate word uitgereik.

POSSPAARBANK SERTIFIKATE :
R200 elk.

Rente — — — — — — — — — — —	4½%
Maksimum — — — — — — — —	R20,000

R100 van rente is nie belasbaar nie.

POSSPAARBANK :

Rente — — — — — — — — —	4%

bereken op die maandelike balans.
Opvragings tot R20 op aanvraag.
Maksimum R4,000 per Finansiële jaar.
R100 van die rente is nie belasbaar nie.

TESOURIE OBLIGASIES :

Rente — — — — — — — — —	5%

word elke ses maande betaal.
Eenhede van R100 elk.

Maksimum bedrag — — — — — —	R20,000
Duurtetydperk — — — — — — —	5 jaar

R1,000 van die rente is nie *belasbaar nie.*

Belê in Staatseffekte en help om u land groot en sterk te maak.

Nadere inligting van enige poskantoor of u plaaslike Spaarsinkantoor

Posbus 6576 — Johannesburg
Telefoon 227282/3

Vroue Rubriek

DIE KRAG VAN 'N VOLK LÊ IN SY HUISGESIN

Die toenemende verbrokkeling van die gesinslewe en die stygende egskeidingsyfer wek groot besorgdheid. Tog moet hierdie verbrokkeling van die gesin nie gesien word as die begin van die einde van die gesinslewe nie maar as 'n fase waarin die gesin verkeer waaruit dit mettertyd weer sal terug keer en ons hoop sterker as ooit te vore. Daar moet egter gewaak word dat daar gedurende die oorgangsperiode nie te veel slagoffers ge-eis word nie . . . te veel smarte gely word, wat die uiteindelike herstel sal belemmer of vertraag.

Die gesin is nie 'n uitgediende instelling nie, dit is alleen voor 'n uitdaging gestel. Die verbrokkeling bring die gesinslewe in die kalklig en toon hoe noodsaaklik 'n gesonde gesinslewe is vir die voortbestaan van enige volk.

Die verbrokkeling kan eerstens gesoek word in die mens self. Wanneer die indiwidu in 'n proses van verval verkeer verbrokkel ook die instellings waarmee hy te doen kry. Die verval kan aan tweerlei oorsake te wyte wees. Innerlike swakhede dit wil sê aangebore moontlikhede wat nie tot ontwikkeling of ontplooiing gekom het nie en uiterlike faktore wat stremmend inwerk, en die gevolglike onvermoë van die indiwidu om hom by uiterlike omstandighede aan te pas. Die verval van die indiwidu lei tot die onverbiddelike verval van alle gesinsinstellings en uiteindelik tot die verval van die volk.

Dit is die waarde wat die mens aan dinge gee wat sy innerlike krag bepaal. 'n Mens se huweliksbeskouing hang saam met sy algemene lewensbeskouing en waarde bepalings wat grotenliks gevorm word deur sy omgewing, gesinslewe, opvoeding en lewenservaring.

Suid-Afrika belewe vandag 'n tydperk van ongekende voorspoed op ekonomiese gebied, maar grotendeels as gevolg hiervan het die volk die laagwater merk bereik op morele, sedelike en godsdienstige gebied.

Hierdie ekonomiese voorspoed het 'n verplasing van waardes veroorsaak. Die klem het verskuif van die morele na die materiële, van die godsdienstige na die stoflike.

Die omstandighede waarmee ons vandag mee te doen kry werk finansiële rykdom in die hand maar lei tot morele bankrotskap.

Dit kan dus gestel word dat die toenemende gesinsverbrokkeling en stygende egskeidings in breë trekke die gevolg is van die verswakking van die moderne mens se morele en godsdienstige oortuigings wat saamhang met 'n afname in die aanhang van die sedeleer van die Christendom.

Die mens is 'n sosiale wese wat in 'n gedurige interaksie met ander verkeer maar die mens is boweal 'n godsdienstige wese met 'n ewigheidsbestemming. Die verwekking van kinders en die skenking van 'n nuwe lewe is 'n gawe van God aan die mens toevertrou. Toe God die mens geskape het het hy aan hom 'n vrou gegee en die opdrag wees vrugbaar, vermenigvuldig die aarde. So het die huwelik en die gesinslewe ontstaan.

Die huwelik is 'n heilige instelling en nie maar net 'n wettige ooreenkoms wat tussen mense met sekere voorwaardes opgestel is nie.

Die kind van vandag is die ouer van môre en die volk van die toekoms en daarom is dit nodig om by die opvoeding van die kind te begin.

Eerstens moet elke ouer bewus word van die belangrikheid van sy eie taak. Hier meer as op enige ander terrein hang die sukses nie af van 'n paar groot leiers nie maar van die afsonderlike pogings van honderdduisende ouers, elke een in sy eie huis.

Die gehalte van die huisgesin hang af van die gehalte van die ouers. Ons moet sorg dat die hoë gehalte van ouerskap, vaderskap en van moederskap onder ons mense gehandhaaf word.

Tweedens sal ons moet oortuig word dat ons kinders beter opgevoed moet word vir hulle latere taak as ouers. Vandag is ons baie begaan oor die latere beroep van ons kinders, daarvoor probeer ons hulle voorberei, maar vir hulle latere taak as vader of moeder berei ons hulle selde doelbewus voor. Ook hier moet ons ook nie te veel die taak van die skool of die kerk probeer afskuif nie. Die kind se vorming as toekomstige ouer vind in sy eie huisgesin plaas.

In ons gesinsopvoeding moet ons ons kinders voorberei vir hulle taak as ouer. Insonderheid moet ons dogters gesien word as toekomstige moeders, hulle moet bewus gemaak word van die hoë roeping wat vir hulle wag, hulle moet weet dat geen groep of beroep so 'n belangrike rol speel in die vorming van die mens as die moeders van die volk nie.

Hierdie opvoeding en vorming is nie altyd 'n maklike taak nie dit vereis nie alleen tyd, geduld en belangstelling nie, maar veral ook kennis, liefde en toewyding. Hierdie is 'n moeilike taak onder huidige omstandighede.

Ongeveer 300,000 getroude vrouens verrig vandag beroepsarbeid waarvan 100,000 minderjarige kinders tuis het. Van 40 tot 50 persent van die kinders in hierdie gesinne is onder die sorg van bantoes.

Ons erken dat daar baie ouers is wat verplig is om te werk en baie wat 'n nuttige diens aan die gemeenskap bewys, maar daar is ook 1000de wat werk omdat moederskap en gesinsversorging nie langer as die belangrikste taak van die moeder beskou word nie. Ons moet onthou dat enige ander taak wat die moeder verrig is ondergeskik aan haar taak as vrou en moeder.

Die tekort aan mannekrag, skep vir die vrou 'n geleentheid om diens buite die huis te verrig en daar erkenning en status te verwerf.

Die vrou as moeder geniet nie meer vandag erkenning en waardering wat sy toekom nie en tensy daar 'n herwaardering van die vrou se rol in haar huis plaasvind en sy weer as moeder in ere herstel word sal hierdie gesinsverbrokkeling in tempo toeneem.

Nie alleen word die kind in sy opvoeding gestrem deur die afwesigheid tuis van die moeder nie maar dit bevorder ook tot 'n groot mate verwydering tussen man en vrou en verongeluk die huwelik.

Ouers moet onthou dat 'n kind nie soseer leer met sy ore nie as met sy oë, sover dit sy karaktervorming en persoonlikheid betref. As die ouer doen wat reg is, dan hoef hy nie die kind dit met woorde te leer nie. Die kind is 'n na-aper. Hy sien wat sy ouers doen en gebruik hulle handelswyse later as 'n maatstaf om sy eie lewenspatroon uit te werk.

Die meeste huwelike ongeveer 80% loop nie op mislukkings uit as gevolg van probleme wat in die huwelik ontstaan nie — die meeste huwelike word reeds afgetakel nog lank voor dit aangegaan is. Die probleem word in die huwelik ingedra deur een of beide van die partye.

Hierdie probleem is in meeste gevalle die gevolg van gebrekkige opvoeding. Geen besigheidsman kan verwag om van sy saak 'n sukses te maak as hyself nie 'n belegging maak nie. So is dit ook in die huwelik. As jy bankrot is aan deugde kan jy nie verwag om rykdom in jou huwelik te ervaar nie.

★ Sien langsaan

Die huwelik is 'n toets waaraan die mens onderwerp word om vas te stel of die voorrade wat hy met hom in die huwelik neem genoegsaam is om daarvan 'n sukses te maak. Hierdie voorrade moet jy saam met jou neem met ander woorde jy moet voorberei wees, jy moet in besit wees van eienskappe en hoedanighede, wat jy in jou jeugjare gevorm het. Dit beteken dat jy self iets in die huwelik moet steek — jy moet 'n belegging maak. Jy moet in die huwelik sekere voorrade indra.

Hoe versamel 'n mens hierdie voorrade? Alhoewel daar by elke geval unieke variasies is, is elke gesin 'n georganiseerde sosiale eenheid. In hierdie georganiseerde sisteem van gesinsverhouding leer die mens sy eerste lesse van hoe om binne 'n maatskaplike stelsel te leef, hoe om hom te gedra, hoe om sy gedrag aan te pas by ander. Hoe hy homself in verband moet bring in 'n netwerk van sosiale verhoudings. Vanuit die gesin sal 'n kind sekere gedragspatrone wat hy binne die gesin aangeleer het met hom saamneem.

In die lewe buitekant die gesinsverband waarin hy opgroei mag dit gewysig of versterk word deur nuwe ondervinding, maar die patroon soos neergelê sal die fondament wees waarop verdere maatskaplike ondervinding gebou word. In die gesinslewe moet die kind vir hom aankweek deur praktiese ondervinding, binne die gesin, die vermoë tot aanpassing, maar ook tot selfhandhawing, leer om te gee en wanneer om te neem, te offer en te bring en te vra.

In die klein wêreld van die gesinslewe moet die kind vorm en bou om te kan handhaaf en hou dit wat sy eie is in die wêreld buite wat wissel en verander.

Die ontwikkeling van die mens vanaf sy kinderjare, wat betref sy persoonlikheid geskied volgens sy maatskaplike ondervinding gedurende sy groeiproses.

Die ontwikkeling hang hoofsaaklik af van dit wat die kind leer en van die soort interaksie wat plaasvind met veral ander gesinslede so bv., sal die kind as hy geleer het om met toenemende lojaliteit met ander in die gesin saam te leef ook buite die gesin in die gemeenskap en in sy toekomstige huwelikslewe dieselfde patroon volg.

As 'n kind werklik lojaal is teenoor sy gesin sal hy bv., nie maklik 'n permanente verwantskap aanknoop met vriende wie se waardes basies verskil van die van sy eie gesin nie, en dit sal hom vrywaar om 'n keuse te maak vir die huwelik van iemand wat radikaal van hom verskil. Deur middel van interaksie tussen gesinslede, as gevolg van elkeen se rolvervulling binne die gesin, leer die kind bewustelik en onbewustelik, dieselfde houdings, waardes en ideale. In die gesin speel die emosies by die leerproses 'n groot rol gevolglik skiet die lesse wat hy tuis leer diep wortel en is dit betreklik blywend van aard.

Elke kind, ja elke lid van die gesin het 'n rol en 'n funksie binne die gesin. Daar word dan ook sekere eise gestel waaraan voldoen moet word. Om aan hierdie eise te voldoen moet elke lid van die gesin 'n konsepsie hê van wat van hom verwag word. Die kennis is nie ingebore nie maar moet aangeleer word, daarom word gepraat van die aanleer van rolle maar dit is nie net die kennis van die rolle wat noodsaaklik is nie, maar ook die wil om die rol te aanvaar, en om te voldoen aan die verwagtings van ander, wat aangeleer moet word.

Hierdie wil word gebore uit die feit dat elke indiwidu leer dat die bevrediging van sy eie behoeftes afhanklik is van die samewerking van ander en dat hierdie samewerking afhang van die mate van sukses waarmee ander gehelp word in hulle eie strewe na behoefte bevrediging. So ontstaan daar dan van jongs af onderlinge standaarde waarvolgens elke een van die ander gunstige reaksies verkry. Die standaarde word dan die gedragspatroon, waardebesef van elke indiwidu.

Dit is hierdie waardes, die norme en patrone wat indiwidue lei en 'n beperking stel op die tipes van onderlinge gedrag tussen lede van die gesin en later met die huweliksmaat. Hierdie waardes, norme en patroon sal deel uitmaak van die belegging wat in die huwelik ingedra word. Dit is dus heeltemal duidelik dat die kind in sy gesin voorberei word vir die huwelik.

Die huwelik is nie iets afsonderliks, dit staan nie buite die gewone lewe nie, dit maak deel uit en is die gevolg van die mens se innerlike. Dit is wat hy aangeleer het wat nou in die huwelikslewe tot uiting kom. Dit is dus baie belangrik dat ouers toesien dat hul kinders in die gesin die regte leiding, die regte opvoeding kry om te verseker dat hulle van hul eie huwelik 'n sukses kan maak. Baie ouers is egter self onvolwaardig en kan nie die nodige leiding aan hulle kinders gee nie.

Baie huisgesinne ken hierdie geluk nie omdat die ouers onwillig is om die verantwoordelikheid van die huisgesin as godsdienstige instelling te aanvaar en te vra. Die ouers vergeet dat die huwelik juis die roeping van die man en vrou is om mekaar getrou by te staan in alle sake wat tot die tydelike en ewige lewe behoort. Hierdie gemeenskaplike agtergrond gee aan die huwelik 'n kans om aan sy doel te beantwoord en om die menslike geslag te bou.

Die gesin wat uit so 'n huwelik voortspruit is 'n gelukkige een en hier vind gewoonlik plaas die vorming van edele karaktertrekke: Opregtheid, getrouheid, lojaliteit, arbeidsaamheid, gasvryheid, vaderlandsliefde en naasteliefde. Liefde vir die eie, die eie godsdiens, die eie taal, eie volk en eie bodem.

Dit is in die huisgesin waar die wortels terugskiet in die verlede waaraan die kind die tradisie en sentimentele ontleen waaruit sy kompleksgeheel van geesteswaarde opgebou word, waar sosiale waardes uitgesif en vasgestel word, waar die godsdiensfondament aan die knie van die moeder en om die huisaltaar gelê word.

Die godsdienstige funksie van die huisgesin kom daarop neer, dat die gesinsgenote en veral die kinders, gevorm en opgevoed word, in die godsdiensbesef, geloof en godsdienstige waardes en oortuigings van die eie volk en wel met die oog op hulle ewigheidsbestemming, maar ook met die oog op die versterking van die huisgesin en die kerk. Dit is altyd die waarde wat die ouers aan dinge heg wat die deurslag gee by die vorming van die kind se karakter en die waardebepalings.

Solank as waardes maar voorskrifte bly het hulle min krag, maar wanneer dit deur ouers se voorbeeld, deel van die kind se persoonlikheid word, gee dit rigting. Dit is dan te verstaan hoe in die gesinne waar die kinders nie die regte voorbeeld kry nie, jeugmisdaad en ander euwels begin.

By elke kind is daar sekere primêre drange wat na bevrediging soek en wat dinge in die war stuur as dit nie op gesonde wyse geskied nie. Dit kan die gevolg hê as die kind gestrem word in die bevrediging van sy drange dat daar 'n sterk emosionele spanning in sy gemoed ontstaan wat op een of ander manier uiting soek en gewoonlik, ongelukkig, buitenhuis en so kan jeug- en volwassemisdaad byna, sonder uitsondering teruggelei word tot sy wortel, nl. onbegalanseerde abnormale gesinslewe waarin wanverhoudings tussen ouers self en tussen ouers en kinders voorkom.

As al die drange waaraan kinders een of ander tyd in hulle lewe onderhewig is, in 'n gesonde normale huis ontwikkel en bevredig word dan bou die kind ook 'n normale persoonlikheid op. Sy ouers sal weet om sy drange te bevredig en in die regte rigting te lei. In die huis waar die ouers in volle harmonie leef en waar godsdiens nog die ere plek inneem, voel die kind hom veilig, kry hy kans om homself te laat geld, en ontwikkel hy stelselmatig tot 'n eie persoonlikheid met karaktertrekke van sy eie, maar nie vreemd van die van sy ouers nie.

— P. S. Oelrich

(Word vervolg)

Vroue Rubriek

DIE KRAG VAN 'N VOLK LÊ IN SY HUISGESIN

Die toenemende verbrokkeling van die gesinslewe en die stygende egskeidingsyfer wek groot besorgdheid. Tog moet hierdie verbrokkeling van die gesin nie gesien word as die begin van die einde van die gesinslewe nie maar as 'n fase waarin die gesin verkeer waaruit dit mettertyd weer sal terug keer en ons hoop sterker as ooit te vore. Daar moet egter gewaak word dat daar gedurende die oorgangsperiode nie te veel slagoffers ge-eis word nie . . . te veel smarte gely word, wat die uiteindelike herstel sal belemmer of vertraag.

Die gesin is nie 'n uitgediende instelling nie, dit is alleen voor 'n uitdaging gestel. Die verbrokkeling bring die gesinslewe in die kalklig en toon hoe noodsaaklik 'n gesonde gesinslewe is vir die voortbestaan van enige volk.

Die verbrokkeling kan eerstens gesoek word in die mens self. Wanneer die indiwidu in 'n proses van verval verkeer verbrokkel ook die instellings waarmee hy te doen kry. Die verval kan aan tweerlei oorsake te wyte wees. Innerlike swakhede dit wil sê aangebore moontlikhede wat nie tot ontwikkeling of ontplooiing gekom het nie en uiterlike faktore wat stremmend inwerk, en die gevolglike onvermoë van die indiwidu om hom by uiterlike omstandighede aan te pas. Die verval van die indiwidu lei tot die onverbiddelike verval van alle gesinsinstellings en uiteindelik tot die verval van die volk.

Dit is die waarde wat die mens aan dinge gee wat sy innerlike krag bepaal. 'n Mens se huweliksbeskouing hang saam met sy algemene lewensbeskouing en waarde bepalings wat grotenliks gevorm word deur sy omgewing, gesinslewe, opvoeding en lewenservaring.

Suid-Afrika belewe vandag 'n tydperk van ongekende voorspoed op ekonomiese gebied, maar grotendeels as gevolg hiervan het die volk die laagwater merk bereik op morele, sedelike en godsdienstige gebied.

Hierdie ekonomiese voorspoed het 'n verplasing van waardes veroorsaak. Die klem het verskuif van die morele na die materiële, van die godsdienstige na die stoflike.

Die omstandighede waarmee ons vandag mee te doen kry werk finansiële rykdom in die hand maar lei tot morele bankrotskap.

Dit kan dus gestel word dat die toenemende gesinsverbrokkeling en stygende egskeidings in breë trekke die gevolg is van die verswakking van die moderne mens se morele en godsdienstige oortuigings wat saamhang met 'n afname in die aanhang van die sedeleer van die Christendom.

Die mens is 'n sosiale wese wat in 'n gedurige interaksie met ander verkeer maar die mens is boweal 'n godsdienstige wese met 'n ewigheidsbestemming. Die verwekking van kinders en die skenking van 'n nuwe lewe is 'n gawe van God aan die mens toevertrou. Toe God die mens geskape het het hy aan hom 'n vrou gegee en die opdrag wees vrugbaar, vermenigvuldig die aarde. So het die huwelik en die gesinslewe ontstaan.

Die huwelik is 'n heilige instelling en nie maar net 'n wettige ooreenkoms wat tussen mense met sekere voorwaardes opgestel is nie.

Die kind van vandag is die ouer van môre en die volk van die toekoms en daarom is dit nodig om by die opvoeding van die kind te begin.

Eerstens moet elke ouer bewus word van die belangrikheid van sy eie taak. Hier meer as op enige ander terrein hang die sukses nie af van 'n paar groot leiers nie maar van die afsonderlike pogings van honderdduisende ouers, elke een in sy eie huis.

Die gehalte van die huisgesin hang af van die gehalte van die ouers. Ons moet sorg dat die hoë gehalte van ouerskap, vaderskap en van moederskap onder ons mense gehandhaaf word.

Tweedens sal ons moet oortuig word dat ons kinders beter opgevoed moet word vir hulle latere taak as ouers. Vandag is ons baie begaan oor die latere beroep van ons kinders, daarvoor probeer ons hulle voorberei, maar vir hulle latere taak as vader of moeder berei ons hulle selde doelbewus voor. Ook hier moet ons ook nie te veel die taak van die skool of die kerk probeer afskuif nie. Die kind se vorming as toekomstige ouer vind in sy eie huisgesin plaas.

In ons gesinsopvoeding moet ons ons kinders voorberei vir hulle taak as ouer. Insonderheid moet ons dogters gesien word as toekomstige moeders, hulle moet bewus gemaak word van die hoë roeping wat vir hulle wag, hulle moet weet dat geen groep of beroep so 'n belangrike rol speel in die vorming van die mens as die moeders van die volk nie.

Hierdie opvoeding en vorming is nie altyd 'n maklike taak nie dit vereis nie alleen tyd, geduld en belangstelling nie, maar veral ook kennis, liefde en toewyding. Hierdie is 'n moeilike taak onder huidige omstandighede.

Ongeveer 300,000 getroude vrouens verrig vandag beroepsarbeid waarvan 100,000 minderjarige kinders tuis het. Van 40 tot 50 persent van die kinders in hierdie gesinne is onder die sorg van bantoes.

Ons erken dat daar baie ouers is wat verplig is om te werk en baie wat 'n nuttige diens aan die gemeenskap bewys, maar daar is ook 1000de wat werk omdat moederskap en gesinsversorging nie langer as die belangrikste taak van die moeder beskou word nie. Ons moet onthou dat enige ander taak wat die moeder verrig is ondergeskik aan haar taak as vrou en moeder.

Die tekort aan mannekrag, skep vir die vrou 'n geleentheid om diens buite die huis te verrig en daar erkenning en status te verwerf.

Die vrou as moeder geniet nie meer vandag erkenning en waardering wat sy toekom nie en tensy daar 'n herwaardering van die vrou se rol in haar huis plaasvind en sy weer as moeder in ere herstel word sal hierdie gesinsverbrokkeling in tempo toeneem.

Nie alleen word die kind in sy opvoeding gestrem deur die afwesigheid tuis van die moeder nie maar dit bevorder ook tot 'n groot mate verwydering tussen man en vrou en verongeluk die huwelik.

Ouers moet onthou dat 'n kind nie soseer leer met sy ore nie as met sy oë, sover dit sy karaktervorming en persoonlikheid betref. As die ouer doen wat reg is, dan hoef hy nie die kind dit met woorde te leer nie. Die kind is 'n na-aper. Hy sien wat sy ouers doen en gebruik hulle handelswyse later as 'n maatstaf om sy eie lewenspatroon uit te werk.

Die meeste huwelike ongeveer 80% loop nie op mislukkings uit as gevolg van probleme wat in die huwelik ontstaan nie — die meeste huwelike word reeds afgetakel nog lank voor dit aangegaan is. Die probleem word in die huwelik ingedra deur een of beide van die partye.

Hierdie probleem is in meeste gevalle die gevolg van gebrekkige opvoeding. Geen besigheidsman kan verwag om van sy saak 'n sukses te maak as hyself nie 'n belegging maak nie. So is dit ook in die huwelik. As jy bankrot is aan deugde kan jy nie verwag om rykdom in jou huwelik te ervaar nie.

★ Sien langsaan

Die huwelik is 'n toets waaraan die mens onderwerp word om vas te stel of die voorrade wat hy met hom in die huwelik neem genoegsaam is om daarvan 'n sukses te maak. Hierdie voorrade moet jy saam met jou neem met ander woorde jy moet voorberei wees, jy moet in besit wees van eienskappe en hoedanighede, wat jy in jou jeugjare gevorm het. Dit beteken dat jy self iets in die huwelik moet steek — jy moet 'n belegging maak. Jy moet in die huwelik sekere voorrade indra.

Hoe versamel 'n mens hierdie voorrade? Alhoewel daar by elke geval unieke variasies is, is elke gesin 'n georganiseerde sosiale eenheid. In hierdie georganiseerde sisteem van gesinsverhouding leer die mens sy eerste lesse van hoe om binne 'n maatskaplike stelsel te leef, hoe om hom te gedra, hoe om sy gedrag aan te pas by ander. Hoe hy homself in verband moet bring in 'n netwerk van sosiale verhoudings. Vanuit die gesin sal 'n kind sekere gedragspatrone wat hy binne die gesin aangeleer het met hom saamneem.

In die lewe buitekant die gesinsverband waarin hy opgroei mag dit gewysig of versterk word deur nuwe ondervinding, maar die patroon soos neergelê sal die fondament wees waarop verdere maatskaplike ondervinding gebou word. In die gesinslewe moet die kind vir hom aankweek deur praktiese ondervinding, binne die gesin, die vermoë tot aanpassing, maar ook tot selfhandhawing, leer om te gee en wanneer om te neem, te offer en te bring en te vra.

In die klein wêreld van die gesinslewe moet die kind vorm en bou om te kan handhaaf en hou dit wat sy eie is in die wêreld buite wat wissel en verander.

Die ontwikkeling van die mens vanaf sy kinderjare, wat betref sy persoonlikheid geskied volgens sy maatskaplike ondervinding gedurende sy groeiproses.

Die ontwikkeling hang hoofsaaklik af van dit wat die kind leer en van die soort interaksie wat plaasvind met veral ander gesinslede so bv., sal die kind as hy geleer het om met toenemende lojaliteit met ander in die gesin saam te leef ook buite die gesin in die gemeenskap en in sy toekomstige huwelikslewe dieselfde patroon volg.

As 'n kind werklik lojaal is teenoor sy gesin sal hy bv., nie maklik 'n permanente verwantskap aanknoop met vriende wie se waardes basies verskil van die van sy eie gesin nie, en dit sal hom vrywaar om 'n keuse te maak vir die huwelik van iemand wat radikaal van hom verskil. Deur middel van interaksie tussen gesinslede, as gevolg van elkeen se rolvervulling binne die gesin, leer die kind bewustelik en onbewustelik, dieselfde houdings, waardes en ideale. In die gesin speel die emosies by die leerproses 'n groot rol gevolglik skiet die lesse wat hy tuis leer diep wortel en is dit betreklik blywend van aard.

Elke kind, ja elke lid van die gesin het 'n rol en 'n funksie binne die gesin. Daar word dan ook sekere eise gestel waaraan voldoen moet word. Om aan hierdie eise te voldoen moet elke lid van die gesin 'n konsepsie hê van wat van hom verwag word. Die kennis is nie ingebore nie maar moet aangeleer word, daarom word gepraat van die aanleer van rolle maar dit is nie net die kennis van die rolle wat noodsaaklik is nie, maar ook die wil om die rol te aanvaar, en om te voldoen aan die verwagtings van ander, wat aangeleer moet word.

Hierdie wil word gebore uit die feit dat elke indiwidu leer dat die bevrediging van sy eie behoeftes afhanklik is van die samewerking van ander en dat hierdie samewerking afhang van die mate van sukses waarmee ander gehelp word in hulle eie strewe na behoefte bevrediging. So ontstaan daar dan van jongs af onderlinge standaarde waarvolgens elke een van die ander gunstige reaksies verkry. Die standaarde word dan die gedragspatroon, waardebesef van elke indiwidu.

Dit is hierdie waardes, die norme en patrone wat indiwidue lei en 'n beperking stel op die tipes van onderlinge gedrag tussen lede van die gesin en later met die huweliksmaat. Hierdie waardes, norme en patroon sal deel uitmaak van die belegging wat in die huwelik ingedra word. Dit is dus heeltemal duidelik dat die kind in sy gesin voorberei word vir die huwelik.

Die huwelik is nie iets afsonderliks, dit staan nie buite die gewone lewe nie, dit maak deel uit en is die gevolg van die mens se innerlike. Dit is wat hy aangeleer het wat nou in die huwelikslewe tot uiting kom. Dit is dus baie belangrik dat ouers toesien dat hul kinders in die gesin die regte leiding, die regte opvoeding kry om te verseker dat hulle van hul eie huwelik 'n sukses kan maak. Baie ouers is egter self onvolwaardig en kan nie die nodige leiding aan hulle kinders gee nie.

Baie huisgesinne ken hierdie geluk nie omdat die ouers onwillig is om die verantwoordelikheid van die huisgesin as godsdienstige instelling te aanvaar en te vra. Die ouers vergeet dat die huwelik juis die roeping van die man en vrou is om mekaar getrou by te staan in alle sake wat tot die tydelike en ewige lewe behoort. Hierdie gemeenskaplike agtergrond gee aan die huwelik 'n kans om aan sy doel te beantwoord en om die menslike geslag te bou.

Die gesin wat uit so 'n huwelik voortspruit is 'n gelukkige een en hier vind gewoonlik plaas die vorming van edele karaktertrekke: Opregtheid, getrouheid, lojaliteit, arbeidsaamheid, gasvryheid, vaderlandsliefde en naasteliefde. Liefde vir die eie, die eie godsdiens, die eie taal, eie volk en eie bodem.

Dit is in die huisgesin waar die wortels terugskiet in die verlede waaraan die kind die tradisie en sentimentele ontleen waaruit sy kompleksgeheel van geesteswaarde opgebou word, waar sosiale waardes uitgesif en vasgestel word, waar die godsdiensfondament aan die knie van die moeder en om die huisaltaar gelê word.

Die godsdienstige funksie van die huisgesin kom daarop neer, dat die gesinsgenote en veral die kinders, gevorm en opgevoed word, in die godsdiensbesef, geloof en godsdienstige waardes en oortuigings van die eie volk en wel met die oog op hulle ewigheidsbestemming, maar ook met die oog op die versterking van die huisgesin en die kerk. Dit is altyd die waarde wat die ouers aan dinge heg wat die deurslag gee by die vorming van die kind se karakter en die waardebepalings.

Solank as waardes maar voorskrifte bly het hulle min krag, maar wanneer dit deur ouers se voorbeeld, deel van die kind se persoonlikheid word, gee dit rigting. Dit is dan te verstaan hoe in die gesinne waar die kinders nie die regte voorbeeld kry nie, jeugmisdaad en ander euwels begin.

By elke kind is daar sekere primêre drange wat na bevrediging soek en wat dinge in die war stuur as dit nie op gesonde wyse geskied nie. Dit kan die gevolg hê as die kind gestrem word in die bevrediging van sy drange dat daar 'n sterk emosionele spanning in sy gemoed ontstaan wat op een of ander manier uiting soek en gewoonlik, ongelukkig, buitenhuis en so kan jeug- en volwassemisdaad byna, sonder uitsondering teruggelei word tot sy wortel, nl. onbegalanseerde abnormale gesinslewe waarin wanverhoudings tussen ouers self en tussen ouers en kinders voorkom.

As al die drange waaraan kinders een of ander tyd in hulle lewe onderhewig is, in 'n gesonde normale huis ontwikkel en bevredig word dan bou die kind ook 'n normale persoonlikheid op. Sy ouers sal weet om sy drange te bevredig en in die regte rigting te lei. In die huis waar die ouers in volle harmonie leef en waar godsdiens nog die ere plek inneem, voel die kind hom veilig, kry hy kans om homself te laat geld, en ontwikkel hy stelselmatig tot 'n eie persoonlikheid met karaktertrekke van sy eie, maar nie vreemd van die van sy ouers nie.

— P. S. Oelrich

(Word vervolg)

Ondersteuningsraad

★ Vervolg vanaf bladsy 11

bleme. Die essensiële taak is hulpverlening aan mense, nie net ten opsigte van materiële aspekte nie maar veral ten opsigte van probleme wat lei tot wanaanpassing en verval. Die indiwidu het as gevolg van die veranderde lewensomstandighede in 'n veranderde wêreld 'n groter stryd om te voer om aangepas te bly. Dit is nie soseer omdat die mens inherent verswak het nie maar omdat hy, as gevolg van die vinnige tempo van verandering, nie altyd tred kon hou met die verandering nie. Om aangepas te bly beteken dit dat die mens 'n ewewig tussen innerlike en uiterlike faktore moet bewaar, wat nie altyd moontlik is nie.

Die kerk sien ook in hierdie verband sy taak en besef tereg ook dat hy toegerus moet wees met die nodige opgeleide personeel om die diens te verrig in samewerking met die bestaande instellings. Dit is geensins die bedoeling om die Ondersteuningsraad se dienste te gebruik om enige ander diens te vervang of in te kort nie. Dit sou 'n kwade dag wees indien dit sou gebeur, veral wat die diakens betref. Die diaken is en bly die persoon, ingevolge die Formulier vir die Bevestiging van ouderlinge en diakens, wat sy kerklike opdrag moet uitvoer. Die beste resultaat kan alleen verkry word indien daar heelhartige samewerking is. Dit staan die diaken ter allertyd vry om van die dienste van die opgeleide personeel van die Ondersteuningsraad gebruik te maak.

Die Ondersteuningsraad is aan die anderkant altyd bereid om die diaken te adviseer en by te staan, en waar nodig te raadpleeg.

Blote materiële hulpverlening kan, indien nie oordeelkundig aangewend nie, meer afbrekend as tot nut wees, derhalwe is dit noodsaaklik en in belang van die persoon of gesin wat betrokke is, dat indien daar enige twyfel bestaan oor die aard van die probleem die maatskaplike werkster se hulp ingeroep word. Die diens van die werkster is dus nie vervangend nie maar aanvullend en in belang van die lidmaat wat betrokke is.

Die maatskaplike werkster is in werklikheid die persoon wat die diaken bystaan deur 'n ontleding te gee van die probleem asook stappe wat gedoen moet word om rehabilitasie te bewerkstellig. Soos so baie keer gebeur veroorsaak wanaanpassing 'n noodtoestand in die gesinslewe en is materiële hulp op een of ander tyd noodsaaklik. Hier is dit waar die diaken se bystand van groot waarde kan wees. Deur tydig hulp te verleen kan dit die basis vorm waarop toekomstige hulp beplan kan word. Die taak van die diaken is nie alleen om te voorsien in die materiële behoefte nie, maar om ook deur sy optrede die basis te lê waarop gebou moet word. Die diaken moet dus nie alleen in die tydelike voorsien nie maar moet ook geestelike hulp verskaf en die persoon dus geestelik voorberei vir die rehabilitasie pogings wat aangewend word deur die maatskaplike werkster in samewerking met die kerkraad.

Volgens die doelstellings van die Ondersteuningsraad is die Raad nie ingestel om afsonderlik en apart van die kerklike liggame veral die diakonië te werk nie. Die Ondersteuningsraad is daar gestel om in die kerk die diens van barmhartigheid aan te vul. Die diaken kom heel dikwels met probleemgevalle in aanraking en beskik nie oor die nodige vakkundige kennis of het nie die tyd om die saak deeglik te ondersoek nie. Hier is dit waar die opgeleide werksters intree, 'n deeglike ondersoek instel en in samewerking met die betrokke kerkraad die nodige dienste verrig, met die uiteindelike rehabilitasie van die geval as doel en sy inskakeling in gemeentelike aktiwiteite as deel van die proses van rehabilitasie. Die Ondersteuningsraad gaan van die onderstelling uit dat volkome en blywende rehabilitasie alleen kan geskied indien die persoon of gesin kerklik ingeskakel word.

Dit is nie soseer die taak van die Ondersteuningsraad om materiële hulp te verleen nie, behalwe in gevalle waar die diakonie nie bystand kan verleen nie. Dit is en bly die taak en voorreg van die diakonie om in hierdie behoefte te voorsien. Die gemeente vervul sy roeping tot diens van barmhartigheid deur die diakonaat en dit omvat onder andere hulpverlening aan die wat in ekonomiese moeilikhede verkeer.

Omdat finansiële probleme in die meeste gevalle die gevolg is van 'n dieperliggende oorsaak is blote materiële hulp nie altyd 'n oplossing vir die probleem nie, maar 'n middel tot 'n doel. Die doel is die rehabilitasie van die persoon of gesin wat betrokke is. Dit is gevolglik die taak van die Ondersteuningsraad om die oorsaak wat gelei het tot die noodtoestand te ondersoek, te bepaal en dan in samewerking met die kerkraad die nodige rehabilitasie-dienste te verrig. Die volgende voorbeeld sal hierdie stelling ophelder.

(Word vervolg)

WONDERFONTEIN

'n Swaar slag het die gemeente van Wonderfontein op 27 Junie 1966 getref toe die skriba van hierdie gemeente na 'n kort siekbed plotseling oorlede is.

Willem Jacobus Johannes van der Merwe het vir 18 jaar eers as diaken en later tot met sy dood as ouderling in hierdie gemeente gedien. Vir die laaste byna ses jaar het hy ook as skriba gedien. Tydens die aanbou van 'n nuwe kerkgebou het hy ook op die boukommissie gedien en ook daarin 'n waardevolle bydrae gelewer. Tot met sy dood was hy ook lid van die finansiële kommissie van hierdie gemeente.

Hy kom uit 'n bekende Hervormde familie van hierdie omgewing en ook by homself was daar 'n warme liefde vir sy kerk.

Hy sal onthou word vir iemand wat sonder om vergoeding of eer te verwag, sy plek stiptelik volgestaan het. Sonder kla en verskonings het hy onmiddellik gedoen wat van hom gevra is. Hy is 'n persoon wat nie baie gepraat het nie maar baie gedoen het. Daarom word sy heengaan gevoel en betreur deur die hele gemeente.

T. F. J. Dreyer.

Boeke

Ons Voëls deur O. P. M. Prozesky. Uitgegee deur die Voortrekkerpers, Johannesburg. Prys R1.40.

As liefhebber van die natuur en met sy opmerkingsgawe is die skrywer die regte persoon om die kennis i.v.m. ons voëls te verryk. In hierdie werkie word ongeveer dertig verskillende voëlsoorte bespreek en interessante dinge van hulle maniere vertel, bv. die maniere om hulle voedsel te bekom en hoe en waar hulle neste gebou word. 'n Hoofstuk word ook gewy aan voëlsang, een oor die trekgewoontes van trekvoëls en een oor die nut van voëls. Die tekeninge van verskeie voëlsoorte deur Minette van Rooyen verhoog die waarde van hierdie nuttige boek wat ons graag in die hande van ons boere, ons jeug en al ons natuurliefhebbers wil sien.

By 'n ewentuele herdruk kon onbekende geleerde woorde soos taksonomies, omnivoor, maksil, kripties e.s.m. omskrywe word.

Die uitgawe is pragtig versorg.

Joh. Dreyer.

Korrespondensie

NEERGEDAAL NA DIE HEL

Geagte Redakteur,

As ouderling wat baie keer moet voorlees, hinder dit my elke keer as ek die Geloofsbelydenis moet lees wanneer ek kom by die woorde „en neer gedaal na die hel".

Ek skryf as leek oor hierdie onderwerp, maar ek glo ek vertolk die gedagtes van die meeste van ons lidmate. Ek neem die Afrikaanse Bybel aan soos dit vertaal is deur deskundiges op die gebied en beroep my nie op Hebreeuse of Griekse woorde nie. Ek glo dat die woord hel verkeerd in ons Apostoliese Geloofsbelydenis geplaas is en dat dit vervang behoort te word met die woord doderyk.

Onder die woord hel in die Woord van God verstaan ek dat dit 'n plek is van vuur en swael, 'n vlam wat nie uitgeblus sal word nie, 'n plek waar die wurm nie sal sterf nie, 'n plek waar die ongelowiges gepynig sal word tot in alle ewigheid. 'n Ander betekenis het die woord hel nie vir my nie.

Die woord doderyk is die plek waar die siele van die dode heen gaan, gelowiges asook die ongelowiges, elk na sy eie afdeling volgens Lukas 16 vanaf vers 19 tot 31.

As teoloë nou wil beweer dat die woord hel 'n aanduiding is van die pyn en smart wat Christus moes deur gemaak het, voor sy dood, dan moes die Geloofsbelydenis so geskryf gewees het dat die woord hel voor die sterwe van Christus gestaan het en nie daarna nie. Die Geloofsbelydenis moes dan min of meer soos volg gegaan het wat tog nie kan wees nie smart gely het onder Pontius Pilatus, gesterwe, begrawe en na die doderyk neer gedaal het".

Soos die Geloofsbelydenis tans geskrywe is, laat dit die mens dink dat die siel van Christus na die hel gegaan het wat tog nie kan wees nie aangesien Jesus die Seun van God heilig en sonder sonde was. Baie mense word hierdeur in verwarring gebring en glo dat daar nie so 'n plek as die hel is nie, maar dat die aarde die hel is volgens die Geloofsbelydenis soos dit tans staan, want ter hel neer gedaal kom na die dood van Christus wat alleen betrekking op sy liggaam kan hê. Daarom glo ek dat die woord hel vervang moet word met die woord doderyk. Ek sal bly wees as ander lidmate ook hulle mening gee, aangesien hierdie onderwerp ook bespreek sal word op die Algemene Kerkvergadering van 1967.

Oudl. C. J. Botha.

Villiers.

KLERKSDORP 1866 - 1966

EEUFEESPROGRAM

21 Junie 1966 tot 5 September 1966

Die verrigtinge vanaf 28 Augustus is soos volg:

28 Augustus 1966:
- 10 vm. Nagmaalsviering.
  Prediker: Ds. S. J. Botha van Randpoort.
- 3 nm. Dankseggingsdiens.
  Prediker: Ds. P. J. J. Venter van Vanderbylpark-Oos.
  Geen aanddiens.

3 - 5 September 1966:
- Samekoms van die jeug van die Ring op die kerkterrein.

3 September:
- 3 nm. Aankoms van die afgevaardigdes van die verskillende Jeugverenigings.
- 7 nm. Kampkonsert.

4 September 1966:
- 10 vm. Erediens in die kerk.
  Prediker: Ds. J. H. Naude.
- 11.30 vm. Toespraak deur Prof Dr. P. S. Dreyer, Hoogleraar aan die Universiteit Pretoria.
- 3 nm. Toespraak.
- 7 nm. Vasvrawedstryd.
  Herhaling van Liturgiese Diens.
  Nabetragting:
  Ds. J. A. de Beer — Student leraar.

5 September 1966:
- Kampkongres.
- Afsluiting.

Uit Ander Blaaie

Die sabbat is van ouds die dag van vreugde en die vreugde straal uit oor al die dae van die week. Vandaar dat ons spreek van die sondag**viering.** Ons kan die Sondag alleen maar hou deur dit te vier. Dit is immers 'n fees as jy ontdek dat jy geen slaaf nie, maar kind is. Deur die Sondag te vier sê ons nee teen die vreemde gode, rebelleer ons teen die slawerny . . . Waar die rusdag sy glans verloor, word die lewe vaal en arm . . . As ek op die sondag nie glo nie, my nie laat inspireer deur die genadegawe van God en my lewe laat volstroom deur die opstandingskrag van die Messias Jesus nie, dan sal ek op Maandag seker nie glo nie.

— Uit: Kerk en Israel.

DIE H.S.V. SÊ DANKIE

Op hierdie wyse wil die Provinsiale hoofbestuur van die H.S.V. graag die verskillende gemeentes wat bygedra het tot die sukses van die studentetoere, hartlik bedank.

Toere is hierdie jaar onderneem deur studente van die Universiteit van Pretoria, die Potchefstroomse Onderwyskollege en die Normaalkollege, Pretoria.

Al drie hierdie toere het in Transvaal plaasgevind. Aan die betrokke predikante en gemeentelede wat daartoe bygedra het dat hierdie konsert-toere finansieël en andersins uiters geslaagd was, wil ons ons opregte dank oordra. Dit sluit almal in wat gehelp het met die verkoop van kaartjies, die verskaffing van akkomodasie en bediening van verversings. Sonder die hulp van die predikante en gemeentelede sal die toere nie alleen onsuksesvol wees nie, maar geheel en al onmoontlik.

Omdat daar nou reeds 'n hele paar verskillende konserttoere deur studentegroepe jaarliks onderneem word, sal daar in die toekoms 'n gebiedsbeheer uitgeoefen word deur die provinsiale hoofbestuur van die H.S.V. Sodoende sal ons 'n meer reëlmatige verspreiding van die toergroepe kan verkry.

Daar sal gedurende 1967 weer konserttoere onderneem word. Ons wil daarom 'n beroep op die gemeentes doen wat genader sal word om toergroepe te ontvang, dat hulle sal meehelp tot die sukses van die onderneming.

Johan Wagenaar.
Sekretaris.

Studente in die Kaapse Skiereiland

Ons is besig met die opsporing van studente van ons kerk aan die volgende inrigtings: die Universiteit van Kaapstad, die Universiteit van Stellenbosch, die Onderwyskolleges van Paarl en Wellington en die Tegniese Kolege van Kaapstad. Ons sal dit besonder waardeer indien ouers wat kinders aan een van die inrigtings het of wat weet van kinders uit Hervormde huise wat aan een van hierdie inrigtings studeer die name en adresse van die betrokke persone aan ons sal stuur. Ons ontvang graag die adresse van die losiesplekke van die kinders asook die woonadres van hulle ouers indien u beide het. Ook persone wat met nagraadse studie besig is, moet asb. aangemeld word. — **Die Kerkraad van Kaapstad**

Uit die Prediking van die Boek Exodus

★ Vervolg vanaf bladsy 8

(nog meer) te verhard. Die optrede van die Here is dus nie demonies nie, maar dit dra die karakter van oordeel en straf. **Die verharding van Farao se hart is 'n moment in die handeling van God wat nie bestaan sonder skuld aan die kant van die Farao nie: God straf sonde met sonde** (Vriezen). Die skrywer van die boek Exodus gee aan hierdie opvatting uitdrukking in Ex. 9:34: Toe Farao bemerk dat die reën en die hael en die donder ophou, **het hy nog verder gesondig en sy hart verhard.**

Hierdie soort van optrede van die Here tref egter nie net heidene nie, maar ook sy eie volk. Jesaja kry as opdrag van die Here: „Gaan sê aan hierdie volk: Hoor altyddeur, maar verstaan nie en sien atyddeur, maar bemerk nie. Maak die hart van hierdie volk vet en maak hulle ore swaar en bestryk hulle oë, sodat hulle nie sien nie met hulle oë en met hulle ore nie hoor nie en met hulle hart nie verstaan nie, en hulle hul nie bekeer en gesond word nie (Jes. 6:9, 10). Baie duidelik word hierdie gedagtegang ook beskrywe in byvoorbeeld Ps. 81:12 e.v.:

„Maar my volk het na my stem nie
geluister nie,
Israel was My nie ter wille nie.
Toe het Ek hulle oorgegee aan die
verhardheid van hulle hart
dat hulle in hulle eie planne kon
wandel".

DIE VERHEERLIKING VAN DIE HERE

Nog een element moet hier genoem word: die verharding van die hart van die Farao dien per slot van rekening ook die verheerliking van die Here. Hierdie feit kom baie duidelik uit in Ex. 7:3-5 waar as doel van die verharding van die Farao se hart aangedui word dat „die Egiptenaars sal weet dat Ek die Here is . . . " Die apostel Paulus het hierdie feit ook so verstaan as hy in sy brief aan die Romeine skryf: „Want die Skrif sê aan Farao: Juis hiervoor het Ek jou laat optree, dat Ek in jou my krag kan toon en dat my Naam verkondig kan word op die hele aarde (Rom. 9:17). In die stryd tussen God en die godkoning van Egipte betoon die Here Homself as die Vrymagtige „om bekend te maak die rykdom van sy heerlikheid oor die voorwerpe van barmhartigheid wat Hy voorberei het tot heerlikheid . . . . " (Rom. 9:23).

DIE GODKONING VAN EGIPTE ONTMASKER

Ons het aan die begin van hierdie artikel gesê dat Farao die eerste ronde van die stryd gewen het: Moses se eie volk laat hom in die steek, verwerp sy boodskap en smeek Farao om genade. Nou is dit interessant om daarop te let hoe die skrywer van Exodus, byna ongemerk, die rolle omkeer. Aanvanklik behou die Farao die inisiatief in die stryd: sy towenaars" kan die wondertekens van die Here naboots (7:11, 22; 8:7). By die derde plaag kom daar egter 'n wending: die towenaars kon nie daarin slaag om muskiete voort te bring nie en bring hierdie feit baie taktvol onder hulle koning se aandag: „Dit is die vinger van God" sê hulle (8:19). By die sesde plaag word dit al erger: die towenaars self word deur die swere aangetas (9:11). By die sewende plaag word die breuk tussen Farao en sy eie volk al duideliker: sommige van die Egiptenaars luister na die waarskuwing van Moses en bring hulle slawe en diere in veiligheid (9:20). Die aankondiging van die agtste plaag laat Farao se dienaars openlik in verset teen hulle koning kom en hulle raai hom aan: „Laat die manne trek, dat hulle die Here hulle God kan dien. Weet u nog nie dat Egipte te gronde gaan nie" (10:7). Die tiende plaag laat die Farao geheel en al in sy menslike onmag sien: die magtige godkoning van Egipte staan weerloos teenoor die strafgerigte van die Here en hy en sy volk moet nou Israel smeek om te vertrek, want hulle (die Egiptenaars) het gesê: „Ons is almal dood" (12:33). Ook in hierdie byna terloopse mededelings teken die skrywer van die boek Exodus die tragiese lot van 'n mens wat homself teen God verset en so deur die Here oorgegee word aan die verhardheid van sy hart.

B. J. v/d Merwe.

Universiteit van Suid-Afrika,
Pretoria.

VEL-JEUK
Beëindig met V.S.A.-ontdekking
Velontsierings aan gesig of liggaam, ekseem, puisies, rooi skurwe jeukende vel, seer jeukvoete kom gou reg met NIXODERM. Stop gejeuk in 'n kits. Antiseptiese aksie genees. Maak vel sag, glad, skoon. Vra aptekers om NIXODERM. Verlewendig u vel. Nuwe grootte slegs 18c.

Skakel
N.H.W. - PERS
vir al u
Drukwerk

Verlig BRONGITIS EN ASMA-HOES
Swaar asemhaling, hoesbuie, geroggel en gehyg weens herhaalde aanvalle van brongiale asma en brongitis, vernietig u gesondheid. Probeer vinnige MENDACO om verstopping te verlig, u lugpype te laat verslap en dik, verstikkende slym te help verwyder. Dan kan u lekker asemhaal, goed slaap en energie herwin. Kry MENDACO by apteke. Voel gou beter.

Blindedermontsteking
DIE DR. MULLERS-BLINDEDERMMIDDEL
TYDENS die afgelope kwarteeu het die Dr. Mullers - Blindedermmiddel vrywel honderde lewens gered. Dit het duisende lyers in staat gestel om die doktersmes vry te spring. Hierdie middel het dit moontlik gemaak dat blindedermlyers deesdae 'n deskundige behandeling kan ondergaan teen geringe koste.
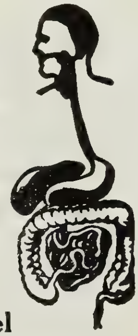
KENTEKENS
● Pyn in die regtersy
● Aangepakte tong.
● 'n Temperatuur (koors) tussen 100 en 102 grade.
● Hardwording van die maagwande.
Die Dr. Mullers-Blindedermmiddel
is verkrygbaar by aptekers teen 70c per bottel of posvry van . . .
NORWOOD COAKER
POSBUS 89 — LADYBRAND
PNB 6303 A

DIE POUS EN GEMENGDE HUWELIKE

In sekere buitelandse kerklike kringe is daar sedert die vorige pous, Johannes XXIII en die jongste Vatikaanse konsilie groot verwagtings gekoester vir 'n nuwe verhouding tussen Rome en die Protestantisme. Die voorlaaste pous het inderdaad 'n nuwe koers ingeslaan t.o.v. die nie-Roomse kerke en -lidmate, as ook t.o.v. Israel. Sy houding was meer positief, terwyl die van sy voorgangers negatief was teenoor andersdenkendes op die kerklike erf. Hierdie meer positiewe houding het sekere Protestantse kerkmanne laat gryp na die uitgestoke hand. Daar is van hulle wat hulle self druk begin maak het oor kerklike eenheid met Rome. Daar was inderdaad gronde vir hierdie verwagting van 'n beter verhouding.

Met die dood van Johannes XXIII is die hoë verwagting tot op groot hoogte verydel. Sy opvolger Paulus VI is 'n man van 'n ander gesindheid. Hy het hier en daar die ou rieme weer opgetel en vasgevat. Van die moontlikheid van godsdiensvryheid by Rome, van meer gesag aan die Raad van Biskoppe en van loslating van die eeue-oue onredelike houding t.o.v. gemengde huwelike het so goed as niks tereg gekom nie. Rome bly Rome, onverdraagsaam teenoor nie-Roomse kerk en -lidmate, onfeilbaar in eie oog wat sy pouslike gesag en besluite betref. Vriendelik is Rome wanneer hy daarby kan baat, afwysend in ander gevalle.

Dit blyk nou weer duidelik in die jongste pouslike besluite oor gemengde huwelike. Rome word 'n huwelik van 'n Roomse lidmaat met 'n Protestantse wederhelf alleen as wettig beskou wanneer die huwelik voltrek is deur 'n Roomse pastoor en wanneer die Protestantse huweliksmaat skriftelik 'n belofte maak dat die kinders wat uit die huwelik gebore mag word Rooms gedoop en opgevoed sal word. Verder moet die Protestantse huweliksmaat „oop en eerlik belowe, dat hy (sy) die nakom van hierdie verpligting **nie in die geringste** sal teengaan nie". As aan hierdie pouslike huwelikswet deur 'n Roomse huweliksmaat nie voldoen word nie, dan kan hy met sy bieg voor die priester geen vryspraak kry nie en wanneer hy dan kom te sterwe dan gaan hy volgens die Roomse leer vir ewig na die hel, omdat hy dan volgens Rome nie wettig getroud sou gewees het nie en dus al die tyd in ontug sou geleef het.

Rome eis in sy kerklike huwelikswet van 'n Protestantse huweliksmaat 'n afgeperste belofte, afgepers in dié sin dat as nie toegegee word nie dan is die huwelik ongeldig. Dit kom neer op 'n gewetensdwangmiddel. Dit kom ook in botsing met die huwelikswette in nie-Roomse lande, want Rome verklaar 'n huwelik ongeldig wat wettig in so 'n land gesluit is.

Daarom is dit dat ds. H. J. Hegger, gewese Roomse priester en professor, wat enige jare gelede ons land besoek het, vra dat hierteen geprotesteer word. Tereg sien hy hierdie kerklike wet van Rome as 'n voorbeeld van die diktatuur van Rome. Van die verwagte tegemoetkoming deur Rome t.o.v. gemengde huwelike het volgens die jongste Roomse wetgewing omtrent die huwelik so goed as niks tereg gekom nie. Rome bly ewe dwingerig en onverdraagsaam en eis regte en voorregte vir sy lidmate wat hy die nie-Roomse lidmaat nie gun nie.

In 'n begeleidende skrywe van ds. J. A. Hamers, voorsitter van die „Stichting in de Rechte Straat", die vereniging wat hom ook beywer om gewese Roomse priesters te help, word meegedeel dat vanaf 1741 tot 1908 kon, kragtens 'n bepaling van pous Benedictus XIV, 'n gemengde huwelik tog wel as geldig beskou kon word ook as dit nie voor 'n Roomse pastoor voltrek was nie en ook as die belofte om kinders uit daardie huwelik Rooms te doop en optevoed nie afgelê was nie.

Maar hierdie gewetensvrye huwelikswet is in 1908 deur pous Pius X herroep om plek te maak vir die een wat met sy gewetensdwang vir die afgelope halwe eeu soveel leed in derduisende gemengde huwelike gebring het.

Die nuwe wet van pous Paulus VI voer ons dus weer terug na die toestande voor 1741. Dit beteken geen vooruitgang in die ekumeniese samewerking nie, maar agteruitgang. Hiermee het die opvolger van die milde Johannes XXIII getoon dat hy sy voorganger se rigting nie wens voort te sit nie, soos ook deur enige ander beslissinge van hom reeds getoon is. Solank die pous, wat dan die verteenwoordiger van Christus op aarde sou wees, en onfeilbaar in sy amptelike hoedanigheid sou wees, só optree, moet die Protestantse Christendom in sy pasoppens bly.

Joh. Dreyer.

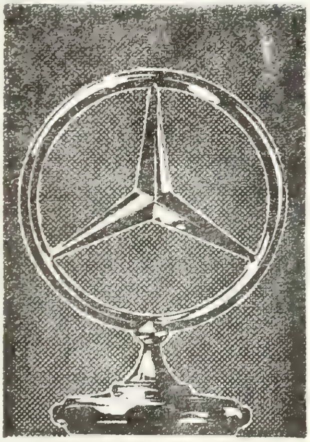

MERCEDES-BENZ

Haakse Garages (Edms.) Bpk.,
h/v Pretorius- en Bosmanstr.,
Bus 769, Tel. 2-4817, Pretoria.

AANHOUDENDE MOEGHEID

DR. HEINZ-KLIERSTOFPILLE ONSKATBAAR vir KLIERAANDOENINGS

AFGEMAT EN LUSTELOOS

„Ek het al 'n bottelvol van die beroemde Dr. Heinz-Klierstofpille uitgebruik en voel geheel en al 'n ander mens. Ek is nie meer so moeg en afgemat en ook nie meer so koud en lusteloos nie. Ek het nog nooit vantevore by enige medisyne soveel baat gevind as by hierdie Klierstofpille nie". — Mej. Leriche, Nieuwoudtville. (Geval 928.)

HART 10 SLAE ONDER NORMAAL

„Ek moet erken dat Dr. Heinz-Klierstofpille uitstekend vir my was. Ek het nooit gedink dat ek ooit weer my werk sou kon doen nie. My hart het 10 slae onder normaal gewerk. Ek was altyd moeg en lam deur my hele lyf. Die Klierstofpille het wondere verrig". — Mev. R. Bester van Ladysmith. (Geval 562.)

Aanhoudende moegheid, droë vel, hare en naels, oormatige vet, swak geheue, ongereeldheid by vrouens, stadige polsslag — al hierdie aandoeninge is gewoonlik aan Klieruitdroging te wyte en die enigste uitweg is behandeling met Klierstowwe.

BREINKLIER
SKILDKLIER
BORSKLIERE
MAAGKROP-KLIERE
MILT
INGEWANDSKLIERE
BLAASPYPKLIERE
TEELKLIERE
VRUGBEGINSELS

DR. HEINZ - KLIERSTOFPILLE kos 75c per bottel by alle aptekers.

DR. HEINZ-KLIERSTOFPILLE

Die Hervormer

AMPTELIKE ORGAAN VAN DIE NED. HERV. KERK VAN AFRIKA

ADVERTENSIETARIEWE:

Geboortes, verlowings, en huwelike R1.00 vir 'n maksimum van 60 woorde, en 2 sent per woord bo 60 woorde, vooruitbetaalbaar.

DOODSBERIGTE EN IN MEMORIAMS R1.00 per plasing.

Advertensies en adresveranderinge (vermeld sowel oue as nuwe adres) aan . . . .

Die Advertensiebestuurder,
DIE HERVORMER,
Posbus 171 —— Krugersdorp

Advertensies moet aan die advertensiebestuurder gestuur word nie later nie as die EERSTE van die maand van die maand van publikasie nie.

AS 'N FOTO GEPLAAS MOET WORD: R5.00 EKSTRA VIR DIE MAAK VAN 'N DRUKKERSBLOK

GRAFSTENE en MONUMENTE
GEMAAK UIT DIE BESTE PRETORIA-GRANIET

Word afgelewer en opgerig op enige dorp en plaas.

Pryse na elkeen se vermoë

PRYSE EN KATALOGUS OP AANVRAAG ! !

J. P. E. ROODE
POSBUS 163 — FOON 308
ERMELO

DOODSBERIGTE

Dit het die almagtige God behaag om die siele van ons tans gestorwe broeders en susters wie se name hieronder vermeld word, tot Hom te neem. Hulle liggame is aan die aarde toevertrou in die vaste en sekere hoop van die opstanding tot die ewige lewe deur ons Here Jesus Christus wat die vernederde liggaam aan sy verheerlikte liggaam gelyk sal maak. Die familie treur oor hulle heengaan en die Hervormde gemeenskap treur saam.

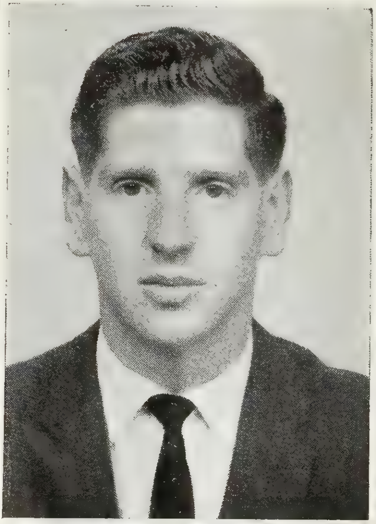

JOUBERT — Johann Sybert. Dit het die Hemelse Vader behaag om ons dierbare seun en broer van ons weg te neem op 9 Julie 1966 in die ouderdom van 22 jaar na 'n siekte van nege maande.

Ons berus ons by I Kor. 13 : 13.
En nou bly geloof, hoop liefde — hierdie drie; maar die grootste hiervan is die liefde.

Die bedroefde ouers, broers en skoonsuster en Heinie.

— Hennie Joubert.

Gouldstraat 12,
Krugersdorp-Wes.

VAN DER MERWE — Willem Jacobus Johannes. Met diepe smart dink ons terug aan 27 Junie toe van ons weggeneem is my dierbare eggenoot seun en broer in die ouderdom van 52 jaar.

Sy liefdevolle lewe sal vir my altyd 'n soete herinnering wees.

Diepbedroefde eggenoot, moeder, suster en familie.

—— I. M. van der Merwe
Wonderfontein,
Bank.

TE KOOP

Strand erwe te Sedgefield uitbreiding No. 1, tussen Knysna en George in die hartjie van die skone tuin roete. Die erwe le op gelyke vrugbare grond langs die Swartvleimeer, aan die eenkant, die Outeniqua berge in die agtergrond. Tree van die Nasionale Pad. Seil, swem, visvang in meer en see ongeewenaard.

Pryse van erwe van R900 tot R1,000.

Deposito van R10 en R10 maandeliks koop 'n pragtige erf. 10 jaar te betaal.

Ook plasies van 5 na 15 morg beskikbaar.

Hervormers help dat ons, ons hier ingrawe by alle geriewe.

Doen navraag by . . . .

F. VAN NIEKERK,
Sedgefield.

GEMEENTE BOKSBURG:

Nuwe Kassier:
Br. P. A. CLAASSENS,
Jubileehof 11,
Kaapstraat, Boksburg.
Telefoon 52-4905.

Nuwe Skriba:
Oudl. J. D. P. van STADEN,
Fraserlaan 40,
Comet, Boksburg-Wes.
Telefoon 52-1457.

Nuwe Kolporteur:
Oudl. J. D. P. VAN STADEN,
Fraserlaan 40,
Comet, Boesburg-Wes.
Telefoon 52-1457.

Nuwe Jeugouderling:
Oudl. F. J. Willemse,
Blackstraat 21,
Parkdene, Boksburg.
Telefoon 52-6482.

IN MEMORIAM

In liefdevolle herinnering dink ons terug aan ons ontslape dierbares wat ons vooruitgegaan het en nou rus van hulle arbeid. Ons mis hulle nog steeds, maar treur nie oor hulle soos die ander wat geen hoop het nie. Ons dank God vir wat hulle deur sy genade beteken het.

LUDICK — Frederick Christoffel (12/7/1916 — 13/6/1965). Een jaar van verlangende dae en eensame nagte is verby en tog is die middag van 13 Junie 1965 no so vars in ons gedagtes toe ons liefdevolle eggenoot, vader en oupa van ons weggeneem is.

Skielik en sonder afskeid was die einde.

Sy leiding en nagedagtenis sal egter vir ons 'n inspirasie bly vir die jare wat kom.

Eensaam is die dae en bitter swaar die verlange maar liefdevol die herinnering aan 'n eggenoot, vader en oupa soos hy.

Verlangende eggenote, kinders en kleinkinders.

DE VILLIERS — David Jacobus. Weer dink ons terug aan die vroeë môre van 18 Julie 1965 toe ons geliefde eggenoot, pappie en oupa so stil van ons weggeneem is.

Wat bly die wond nog bloeiend Heer—
Ons sien sy graf maar hom nie meer.
Die trane, die sien God alleen,
Die trane wat ons in stilte ween —

Sy steeds verlangende eggenote, kinders en kleinkinders.

A. M. de Villiers.
Rietpoort.

JACOBSON — Ignatius Michael Vermaak (Boetie). Met stille verlange en liefde, dink ons nog aan my dierbare eggenoot, vader en grootvader, wat van ons weggeneem is na sy Vaderhuis op 2 September 1962.

Sy eggenote en kinders.
Posbus 189,
Schweizer Reneke.

HEYNEKE — Hendrina (geb. Labuschagne). Met innige verlange dink ons terug aan 1 Oktober 1961 toe die Heer ons teerbeminde moeder en grootmoeder tot Hoër diens geroep het. Vyf jaar is haar plek leeg maar ons berus dit was Gods wil.

Verlangende kinders Dan en Johanna en kleinkinders.
Johannesburg.

WILLEMSE — Nicolaas, Casparus. In liefdevolle herinnering. Dit het die Here behaag om skielik uit ons midde weg te neem ons dierbare eggenoot, vader en grootvader in die vroeë ure van 13 September 1960 in die hoë ouderdom van 83 jaar.

Treurende eggenoot, kinders en kleinkinders.

D. M. Willemse
Laersdrif.

BOOYSE — Josephus Johannes. Hoe anders is 20 Junie 1965 nie vir ons nie, liefste eggenoot, vader en grootvader. Geen verjaarsdagvreugde nie, net verlange, hartseer en bitter alleen, en slegs 3 maande na ons geliefde moeder, grootmoeder Elizabeth Maria v.d. Merwe (geb. Prinsloo) wat ons op 20 Maart 1965 vooruitgegaan het.

Verlangende eggenote, kinders en kleinkind. — E. M. Booyse.
Parkstraat 68,
Silverton.

VAN DER MERWE — Louis. Onvergeetlik sal vir ons bly 30 Augustus 1960 toe van ons weggeneem is my man. Die tyd gaan verby en die wonder heel, maar die nagedagtenis sal altyd by ons bly, ons berus by die Heer se wil.

U eggenote Hester en kinders.
Plot 11,
Wheatlands.

WYLE OUDERLING JOSUA JOACHIM FRANCOIS BRITS

Josua Joachim Francois Brits is op 20 Desember 1887 op Nietgedacht, in die distrik Krugersdorp gebore en is in 1908 met Petronela Engenasina van Schalkwyk getroud. Uit hierdie huwelik is daar sewe kinders gebore waarvan vier nog leef. Sy eggenote het hom in 1932 ontval en later is hy weer met Catharina Elizabeth Marie van den Berg getroud.

In Oktober 1928 is hy tot diaken in die gemeente Krugersdorp verkies en het daar tot Julie 1930 gedien waarna hy na Pretoria verhuis het. In Oktober 1930 is hy as ouderling in die gemeente Pretoria gekies. Met die afstigting van die gemeente Noordelike Pretoria is hy weer as ouderling gekies, en die amp het hy beklee tot September 1963 toe hy 'n beroerte aanval gekry het.

Vir ongeveer een jaar het hy by die Van Rensburg Tehuis, Danville, Pretoria ingewoon waar hy tot so 'n mate herstel het dat hy vir die oues van dae dienste gehou het.

Oom Joos, soos hy alom bekend was, is op 19 September 1964 oorlede en is deur ds. A. J. G. Oosthuizen in die begraafplaas, Rebekkastraat ter ruste gelê. Met sy afsterwe was daar 20 kleinkinders en 21 agterkleinkinders. Sy tweede vrou is in Desember 1964 oorlede.

Oom Joos het altyd 'n oop hart en hand vir sy medemens en minderbevoorregtes gehad. Hy was 'n groot liefhebber van kinders en het as Sondagskoolonderwyser en Katkiseermeester 'n besondere rol in die Sondagskool gespeel. Vir 'n lang tyd het hy ook as hospitaalouderling gedien, 'n werk wat hy as ware Christen met groot liefde gedoen het.

Hy het vir baie jare in diens van sy kerk gestaan en dit was 'n voorreg om saam met hom te kon dien. Die kerkraad, gemeente en ons wat hom geken het, sal hom altyd in gedagtenis hou.

J. J. van Staden,
Skriba.

Daar is nouliks 'n ongeesteliker gebed denkbaar as die gebed vir 'n nuwe uitstorting van die Heilige Gees. — Dr. Koopmans.

AMPTELIKE BERIGTE

● Beroep :

DS. A. N. J. D. ALBERTS van Naboomspruit na Oos-Londen.

DS. C. G. BOTHA van Swellendam na Krugersdorp-Wes.

DS. G. C. VAN STADEN, Losberg na Newcastle.

DS. D. J. DREYER, Dordrecht na die Vryburg-kombinasie.

★

● Beroep aangeneem :

DS. H. M. E. DREYER, Klerksdorp-Oos na die nuwe Klerkdorpse gemeente Wilkoppies.

DS. J. A. SMIT, Parys na Mafeking.

DS. C. J. VAN SCHALKWYK, Middelburg na Groot Marico.

DS. W. G. HABIG, Tsumeb na die nuwe gemeente Evander.

★

● Beroep bedank :

DS. N. H. BUITENWEG, Vereeniging na Pretoria-Wes.

DS. J. J. SMIT, Villieria na N.W.-Pretoria.

DS. D. F. ERASMUS, Lichtenburg-Oos na Derdepoort.

DS. C. J. S. VAN NIEKERK, Ottosdal na Bloemof-Bosmansrust.

DS. J. A. JACOBS, Standerton na Newcastle.

DS. A. T. McDONALD, Dendron na Bethal.

DS. C. J. VAN SCHALKWYK, Middelburg na die Barberton-kombinasie.

DS. C. J. SMIT, Ventersdorp na Oogies.

★

● Uitsaaidienste :

28.8.1966	Johannesburg-Wes. 10.30 vm. Kortgolf.
4.9.1966	Kaapstad. 10.30 vm. Mediumgolf.
11.9.1966	Kaapstad. 10.30 vm. Mediumgolf.
18.9.1966	Durban. 7 nm. Mediumgolf.
25.9.1966	Pretoria-Noord. 10.30 vm. Kortgolf.
2.10.1966	Pietermaritzburg. 10.30 vm. Mediumgolf.

● Rings ouderlingsvergadering: Kroonstad

In opdrag van die Ringsvergadering van Bloemfontein, sal daar D.V. op Sondagmiddag 30 Oktober vanjaar, 'n vergadering van die ouderlinge van die Ring van Bloemfontein gehou word.

Die bedoeling is om indien moontlik, elke ouderling in die Ring en alle belangstellendes daar te kry.

Die verrigtinge word afgesluit met 'n erediens.

PLEK:

Ned. Hervormde Kerk,
H/v Theron- en Booysenstrate,
Kroonstad.

TYD:

30 Oktober, 3 nm.

SPREKER:

Waarskynlik 'n dosent of professor uit Pretoria.

J. J. Engelbrecht,
Ringskriba.

BEPLAN U VAKANSIE VIR HIERDIE DATUMS— EN BESPAAR 25% OP DIE TREINGELD!

Begin die heenreis in die aangeduide tydperke en bespaar 'n kwart van die gewone tarief.

DATUM	VAN ENIGE STASIE IN	NA ENIGE STASIE IN
24 JUNIE - 26 JULIE	DIE KAAPPROVINSIE EN VRYSTAAT	DIE KAAPPROVINSIE
24 JUNIE - 26 JULIE	TRANSVAAL EN NATAL	DIE KAAPPROVINSIE
29 SEPTEMBER - 12 OKTOBER	DIE REPUBLIEK	DIE REPUBLIEK EN SUIDWES-AFRIKA
18 NOVEMBER - 15 DESEMBER	DIE KAAPPROVINSIE EN VRYSTAAT	DIE REPUBLIEK EN SUIDWES-AFRIKA
2 JANUARIE - 15 FEBRUARIE 1967	TRANSVAAL EN NATAL	DIE REPUBLIEK EN SUIDWES-AFRIKA

Konsessiekaartjies is onderhewig aan sekere minimumtariewe en is geldig vir een maand. Terugreise mag nie aanvaar word *binne ses dae* vanaf die aanvang van die heenreis nie. Konsessies geld nie vir die Bloutrein nie.

Sitplekke kan tot drie maande vooruit bespreek word — bel net die besprekingskantoor by u naaste stasie of, nog makliker, laat die S.A. Spoorweg-reisburo of 'n gemagtigde reisagent al u reisreëlings tref, insluitende hotelbesprekings.

SAS

NOG WAT . . . .

DS. H. G. VAN DER WESTHUIZEN

XXI

DIE RADIKALITEIT VAN HEMELVAART

Die spesifiek feestelike herdenking van Jesus se hemelvaart kan teruggevoer word tot sover as die **vierde eeu.** Só staan geskrywe van Chrysostomus, kerkvader van Konstantinopel, oorlede in 407, dat hy gesê het: „Onlangs het ons die kruisiging, die lyde, die opstanding en daarna **die hemelvaart** van Jesus Christus gevier, tans gaan ons die fees van die uitstorting van die Heilige Gees tegemoet”.

Omdat die Rooms-Katolieke Kerk vele feesdae met velerlei tierlantyne, waaronder Christus weer begrawe is, gevier het, het die Hervorming weggedoen met baie feeste. Ook hemelvaartsfees is gedeeltelik geraak. Terwyl die sinode van **Middelburg 1581** beveel dat die feesdae „uytgenomen de Sondagen, Christdagen ende Hemelvaartsdag, afgedoen worde” en dié te **’s Hage 1586:** „beneffens den Sondag, Christdag, Paeschen ende Pinczteren te onderhouden, en op Hemelvaartsdag, waart die op bevel der overigheid werd onderhouden, den ledigganck des volex in een heylige ende nuthe oefteningen te veranderen”, laat die Nasionale Sinode van Dordrecht 1618-1619 die hou van hemelvaartsfees al dan nie vry.

Vandag hou blykbaar meer gemeentes in ons kerk hierdie fees as ’n tien of twintig jaar vroeër. Omdat hierdie fees so ’n OU fees is maar óók en veral omdat die hemelvaart van Christus so ’n belangrike gebeure met ’n radikale betekenis vir die kerk is, behoort alle gemeentes dit deeglik te vier.

Met „deeglik” bedoel ons nie dat die betekenis van hemelvaart nét met hemelvaartsfees deeglik oordenk moet word nie. Dít moet dwarsdeur die jaar. Maar met „deeglik” wil ons met droefheid verwys na die lusteloosheid op hemelvaartsdag.

Wanneer gepleit word vir beter kerkgang op hemelvaartsdag, word nie gepleit vir ’n fanfare soos met kerstyd nie. Is dit nie miskien die rede waarom kersoggend méér in die kerk is as met Hemelvaartdag nie. — Omdat die „gemeente” deur die wêreldfees van kersfees een of ander belangstelling het, maar met hemelvaartsfees is dit anders gesteld, want dié leen hom nie vir die wêreld nie. Dis ’n suiwer kerklike fees in praktyk in teenstelling met Kersfeespraktyk en selfs Paasfees-praktyke soos paaseiers, paashasies, paastentoonstellings ens.

Iets van die kerklike eenvoud met hemelvaartsfees kom dalk van die soberheid waarmee die Skrif ons die hemelvaart verhaal.

Van die vier Evangelies spreek Mattheus en Johannes niks direk van die hemelvaart nie. Markus noem dit terloops: „Nadat die Here dan met hulle gespreek het, is Hy opgeneem in die hemel en het gaan sit aan die regterhand van God” (16:19). Alleen maar Lukas berig dit nader maar geensins in volledige detail nie. Behalwe in Lukas 24:50vv. stel Lukas in Handelinge 1:9, 10 dit baie nugter.

Tog word die hemelvaart op ’n wyse beskrywe wat baie mense verlang by die opstanding. Hoeveel het nie al die vraag gevra: Waarom het God dit nie so beskik dat iemand teenwoordig was toe Chrsitus lewendig geword het nie? Sodat aan ons beskrywe kon wees hoe Christus sy oë oopgemaak het, hom losgemaak en opgestaan het. Maar dít is juis wat by die hemelvaart toegelaat is en aan ons beskrywe is, heel nugter en feitlik: „ . . . is Hy opgeneem **terwyl hulle dit sien”.**

Wat die verborge raad van God is in hierdie verskil in gebeure weet ons nie en is ook nie nodig om te wil weet nie, wel is aan ons deur die openbaring twee dinge duidelik: Die opstanding is ’n feitelikheid soos blyk uit die talle verskynings van die Here ná sy opstanding. Die lewende teenwoordigheid van Christus verseker sy opstanding. Dit is dus om hierdie rede nie nodig dat daar nog iemand by die opstanding was nie. Met die hemelvaart is dit anders: Christus kan nie menslik-liggaamlik na die hemelvaart verskyn om sy menslik-liggaamlike afwesigheid (hemelvaart) te bevestig nie. Dis teenstrydig. Dáárom is dit ook verkeerd om soos die Rooms-Katolieke bv. te dink dat Christus in die nagmaal menslik-liggaamlik aanwesig is. Christus bevestig nie sy menslik-liggaamlike afwesigheid deur menslik-liggaamlik teenwoordig te wees nie! Om ’n tweede rede is daar ooggetuies met die hemelvaart: Die opstanding bv. is dikwels in die Bybel voorspel. Dat die Emmausgangers so neerslagtig was en die opstanding as moontlikheid verder buite rekening gelaat het, moet alleen maar toegeskryf word aan hulle onverstandigheid en traagheid van hart om nie te glo alles wat die profete gespreek het nie. Die profete het gespreek van die opstanding — dít kon en moes hulle dus verwag het. Maar van die hemelvaart is daar heel weinig in die Skrif, alleen maar sinspelings en indirekte en af en toe duidelike verwysing. Lees maar Ps. 24; 47:68; Matt. 26:64; Joh. 6:62; 14:28; 16:5, 10, 17, 28 ens. Omdat die dissipels en die kerk van alle eeue dus nie uit die Skrif so baie duidelik die feit van die hemelvaart vind nie. is dit nodig dat dié feitelikheid deur ooggetuie gekonstateer word: „ . . . is Hy opgeneem **terwyl hulle dit sien . . . ”**

Die feitelikheid van hemelvaart het ’n radikale betekenis wat in die lewe van die kerk verdiskonteer moet word.

As Christus dan nou waarlik ten hemel gevaar het en nie op aarde is nie, wat dan van Mattheus, wat in plaas van die hemelvaart te beskrywe op die aangewese plek die teenoorgestelde sê, nl.: „Ek is met julle al die dae tot aan die voleinding van die wêreld”?

Is dit nie ’n teenstrydigheid nie? Hierdie „teenstrydigheid” word opgelos deur die Twaalf Apostelsekte deur die een punt van die teenstrydigheid te vergeet en te bespot nl. die hemelvaart. Só kan dan gemaklik gewerk word met die teenwoordigheid van Christus in die moderne „apostels”. Hierdie „teenstrydigheid” word ook deur die Rooms-Katolieke Kerk „opgelos” deur te bepaal hoe die vurk in die hef steek, nl. dat die kerk eintlik die sakrament is waarin Christus sakramenteel dog menslik liggaamlik teenwoordig is op aarde. Die pous is die inkarnasie van die kerk wat die liggaam van Christus is.

Nou is die „teenstrydigheid” nie só op te los nie, want in albei gevalle is dit eintlik ’n verwaarlosing van die radikale feitelikheid van die hemelvaart.

Albei die Skrifuitsprake: Christus is met ons én Christus is ten hemele, wáár en dáárom al nie teenstrydig nie. Die metode waarop ons albei moet verstaan is egter nie aan ons keuse oorgelaat nie. Ons moet ons laat lei deur die hele Skrif. Dán sien ons soos die Heidelbergse Kategismus ons help in Sondag XVIII dat Christus na sy **menslike natuur** ten hemele is, maar na sy **Godheid** met ons op aarde is. (Lees Hebr. 8:4; Matt. 26:11; Joh. 16:28é 17:11; Hand. 3:21 en Joh. 14:18; Matt. 28:20). Só is albei uitsprake dan waar maar nou doen die vraag hom na vore: Is dít nie ’n onaanvaarbare verskeuring van die lewe van Christus nie? Sodat

★ Blaai om

NOG WAT . . . .

★ Vervolg vanaf vorige bladsy

Christus se Goddelike en menslike natuur van mekaar afgeskei is nie?

Nee. Die twee nature is **verenig in een enige persoon** deur die aanneming van die menslike natuur in die Goddelike natuur. Maar met hierdie **vereniging** van die twee nature in Jesus Christus het die onderskeie eienskappe van die twee nature nie verdwyn nie. **Wesenlik** het die twee nature één geword — en só bly dit maar eienskaplik behou die nature hulle tweeheid.

Die onderskeie eienskappe van die menslike natuur van Christus is bv. tyd en ruimtelike beperktheid. Na sy menslike natuur is Christus beperk tot een moment en een plek. Só verskyn Christus selfs na sy opstanding nie **gelyktydig** op twee **plekke** nie. Só is hierdie menslike beperktheid van Christus nou in die hemel. Dáárteenoor is eienskappe van God bv. sy alomteenwoordigheid. Hierdie Godheid van Christus is dus waar sy mensheid is, maar óók waar ons is. (Lees artikel XIX van die Nederlandse Geloofsbelydenis.)

Die twee genoemde konsekwensies van 'n gebrekkige besef oor die radikaliteit van hemelvaart is dus nie verskoonbaar nie. Tog moet ons versigtig wees om nie van veraf die Rooms-Katolieke en Twaalf Apostelsekte te veroordeel en ons self te vergeet nie. 'n Gebrekkige besef oor die radikaliteit van die hemelvaartsfeit is ook op te merk in die boesem van die Protestantse kerke vandag soos verteenwoordig en vereenselwig met die tendense van die Wêreldraad van Kerke.

Kom ons stel dit só: Soos baie bekend is Christus se werk vir ons heilshistories te sien as **priesterlik, profeties** en **koninklik.**

Tog is dit baie duidelik dat sy koninklikheid nie met sy aardse omwandeling die hoofaksent gedra het nie. Inteendeel: „Hy het geen gestalte of heerlikheid (dít behoort aan 'n koning) gehad . . . nie . . . Hy was verag en deur die mense verlaat . . . " (Jes. 53). Ons sou eerder sê dat sy **aardse omwandeling** „van die begin van sy menswording af tot aan die einde van sy lewe op aarde" (Nagmaalsformulier) die **priesterlike** aksent gedra het, hoewel die ander twee fasette ook teenwoordig was. Sy koninklikheid dra die finale aksent eers na die wederkoms wanneer almal Hom as Koning sal herken.

Hoewel Christus priesterlik voor die aangesig van sy Vader ons Voorspraak is", dra Christus se heilswerk na die hemelvaart tot op die wederkoms die **profetiese** hoofaksent. Christus ly nie weer vir ons nie — dit sê alleen maar hulle wat die hemelvaart nie ernstig neem nie en daarom Christus altyd maar weer offer — die R.K. bv. Christus heers ook nog nie opsigtelik vir die hele wêreld oor die hele wêreld nie. Dit sê húlle alleen maar wat die wederkoms van Christus nie ernstig neem nie, **ómdat hulle die hemelvaart nie ernstig neem nie** en dus die Koning en die koninkryk sigbaar op aarde wil realiseer. Die kerk het geen afdwingende dissiplinêre maatreëls in sy koninklik- presbiteriale tug opdrag nie. Dáárom dat die kerk dikwels maar net „verleë" moet staan wanneer iemand sy voet dwars sit. Die kerk kan nie „indwing" of „uitdwing" nie. Nét tug toepas vir sover die getugde „saamwerk" en verder net verklaar so iemand **is** buite of **is** binne. Die deure kan alleen maar gesluit word en oopgemaak word nádat hy/sy uit **is** of in **wil.**

Wie die hemelvaart ernstig neem, móét weet dat ons leef in die profetiese tydsfaset van Christus se heilswerk waarin Hy nie nie meer maar net na Palestina kom nie maar na die **uiterste eindes** van die wêreld.

Die stemme wat vandag opgaan en van die diakonia hooftaak van die kerk maak en selfs voorsê en voorspel dat die kerk nie meer moet woordverkondig nie, maar „Christus" solidariteit met de wereld overtuigend (moet) **demonstreer"**, moet weer 'n keer besef wat Christus se hemelvaart inhou.

volledige
beplande
lewensversekering
verskaf
gemoedsrus!
Rentmeester
RENTMEESTER VERSEKERAARS BEPERK
Hoofkantoor : Rentmeestergebou, Bosmanstraat [illegible]
Telefoon: 3-12[illegible], PRETORIA

STOP AAMBEIE

Nuwe, Amerikaans geformuleerde CHINAROID stop die pyn en gejeuk van aambeie binne 10 tot 20 minute. Die spesiale, antiseptiese bestanddele laat seer, geswelde weefsels gou krimp en gesond word. Dan kan u in gemak werk, ry, loop en sit. Beëindig u lyding vandag nog. Koop CHINAROID by die apteek.

KIMBERLEY-ORANJERIVIERGEBIED

TOEKOMSMOONTLIKHEDE

Met die verwesenliking van die gemeente Kimberley se lank gekoesterde ideale nl., 'n eie kerkgebou, 'n predikant standplaas, die ontvangs van 'n pastoriepaar en ingebruikneming van die pastorie, kan daar nou oor die gemeentegrense heen gekyk word vir nuwe weivelde. Trouens, die Ring van Maquassi het die grense van Kimberley heelwat wyer getrek as wat dit in die verlede was. Dít op aanbeveling van die kerkraad van Kimberley self.

Sedert 1962 is daar onvermoeid gepoog om die aandag van meerdere liggame op die belangrikheid en moontlikhede van hierdie gebied vir die Ned. Hervormde Kerk te vestig. Dit is eintlik tragies dat tussen Kimberley, Kaapstad, Port Elizabeth en Dordrecht duisende vierkante myle braak lê sovêr dit ons kerk aangaan! Met die beplanning van die Oranjerivierontwikkelingskema het die geleentheid nou vir die kerk ontstaan om sig verder in Kaapland terug te plaas. Dit word nie allerweë besef dat Kimberley die enigste Hervormde gemeente besuide die Vaal, in hierdie uitgestrekte gebied in Noord-Kaapland, is nie.

Die tweede keer in drie jaar was dit my voorreg om die De-Aar-Oranjeriviergebied te deurreis, hierdie keer saam met ds. en mev. A. J. Willemse, met die doel om 'n intensiewe opname te maak van die huidige kerklike toestand en moontlikhede vir toekomstige uitbouing van die kerk, soos vervat in die opdrag van die H.E. Algemene Kommissie van die kerk. Die gebied is wel uitgestrek, maar met 'n planmatige werksprogram behoort die toekoms tog aan die verwagtings te voldoen. Wat ons veral opgeval het, is die blydskap en waardering van die lidmate in die afgesonderde gebied, om ná jare van herderloosheid, weer besoek van 'n Hervormde pastoriepaar, met gepaardgaande huisgodsdiens te ontvang.

Op De Aar is die toestande soos in 1963 vasgestel, bevestig. Lidmate kom en gaan, maar daar is darem 'n aanwas. So is daar slegs drie van die vorige gesinne oor, maar met wat intussen bygekom het, is daar nou elf, wat dan ook kerklik as 'n wyk van Kimberley, met dienende kerkraad, ingeskakel is. Vir hierdie mense wat voorheen kerklik verwaarloos was, moet dit baie beteken om nou 'n gereelde maandelikse erediens en die voorreg van nagmaalbediening te kan hê. Wanneer, soos verwag word, De Aar tot 'n stad ontwikkel, behoort die kerk aldaar goed gevestig te wees.

Die Oranjerivierontwikkelingsgebied beslaan drie groot damme van Norvalspont tot by Hopetown, nl. Hendrik Verwoerd-Van der Kloof- en Torquaydamme, met besproeiingspersele tussen lg. twee — aan beide kante van die Oranje. Die voltooiing van die damme sal sowat 15 jaar in beslag neem, waartydens werksmense van alle oorde daar saamgetrek sal word. As van die veronderstelling uitgegaan word dat 10 persent van die mense lidmate van die Ned. Hervormde Kerk kan wees en volgens verwagting tussen 250 en 350 gesinne by elke dam sal woon, bring dit mee dat vier wyke van 25-30 gesinne elk, oor 'n afstand van 120 myl sal ontstaan. Saam met De Aar en die beoogde besproeiingsgebied kan dus oor vyf jaar tussen 250 en 400 lidmate, of meer, in die ontwikkelingsgebied wees. Die nasorg van hierdie lidmate is nie slegs die voorreg van die kerk nie, maar dis die dure plig van die kerk om ook na hulle om te sien en daarvoor te sorg dat hulle ingeskakel bly.

By 'n woonkamp van die Departement Waterwese naby Hopetown nl. Suidkanaal, is die verwagting reeds bewaarheid volgens bevinding tydens ons besoek. Uit 25 gesinne, wat later moet aangroei tot 120, was vyf gesinne van ons kerk, dus 20 persent. Hier het die segswyse „eenmaal 'n Hervormer, altyd 'n Hervormer" homself bewys. Hierdie mense, wat vir alle praktiese doeleindes by Susterkerke ingeskakel was, wou net nie daarvan hoor om hulle kerk prys te gee nie en het onder alles nog Hervormers gebly en was nie skaam om dit vir enigeen te sê nie. Kerklike organisasie, met verkose kerkraad, is hier dan ook bewerkstellig.

By die Verwoerd- en Van der Kloofdamme is voorafgaande bedrywighede reeds ver gevorder. By eg. is driehonderd huise voltooi, in 'n kompakte dorpie gerangskik, volledig met teerstrate, 'n polisiekantoor, moderne swembad en alle nodige geriewe. Nadat al die huise teen einde Julie betrek is, sal daar eers 'n volledige opname gemaak kan word om vas te stel hoeveel lidmate daar sal woon. Die verwagting is egter dat baie van die gesinne van Transvaal daarheen sal verhuis en ons het derhalwe 'n idee van wat verwag kan word.

Van der Kloofdam, naby Petrusville, sal uiteindelik die kern van die hele gebied wees. Die aanlê van rioolaansluitings, teerpaaie en oprigting van woonhuise het reeds 'n gevorderde stadium bereik. Omring met boombegroeide rante en valleie langs die rivierbedding, met die besproeiingsdam in die agtergrond, sal dit seker 'n natuurskoon en Toeriste-aantreklikheid word wat moeilik verbygery sal kan word. Teerpaaie word reeds vanuit alle oorde daarheen beplan deur Provinsiale Departemente.

Alhoewel daar tans slegs vier Hervormde gesinne werksaam is, is goeie kontakte daargestel en kan die kerklike organisasie voortgaan met die ontwikkeling wat sal volg. Met die ontstaan en die groei van die besproeiingsgebied sal die kerk eers werklik gevestig word. Dit is belankrik dat geen gesin vir die kerk verlore gaan nie.

Die hoop word gekoester dat met volgehoue en gereëlde besoek deur ons leraar en die belangstelling van die kerk, 'n selfstandige gemeente op hierdie voorpos van die kerk sal ontstaan. Afgesien van gebeidsuitbreiding sal die eerste doel van die kerk in sy roeping, nl. die geestelike versorging van sy lidmate, ook hierdeur 'n voldwonge feit word. So sal ook die uitbreiding van Gods koninkryk deur middel van óns kerk ook hier bewerkstellig word.

— Oudl. J. C. v.d. Westhuyzen, in opdrag van die Kommissie van die gemeente Kimberley vir Reklame.

MANS VOEL JONK MET NUWE LEWENSLUS

Mense wat ly aan verlies van energie, senuagtigheid, 'n swak liggaam, onsuiwer bloed en 'n swak geheue en diegene wat ouer voel as wat hulle is, sal baie bly wees om te verneem van 'n versterkende formule wat deur 'n Amerikaanse dokter geskep is.

Hierdie nuwe formule maak dit moontlik om u liggaamskragte maklik en gou te herstel, om ryk, suiwer bloed op te bou, om u geheue en verstand te versterk en u weer soos 'n jonger, sterker en lewenslustiger man te laat voel. Trouens, hierdie opwekker — 'n medisyne wat lekker smaak en maklik tuis gedrink word — begin spoedig om nuwe krag en lewenslus op te bou maar is tog heeltemal skadeloos en natuurlik in sy werking.

Die sukses van hierdie verbasende versterkmiddel is so groot dat dit by alle aptekers verkrybaar is. Higalon laat u jare jonger voel en help u om tred te hou met die vinnige moderne wêreld. 'n Spesiale bottel 48 Higalon-tablette kos min. Kry Higalon vandag by u apteek.

VRAEBUS

OOR :

GOG EN MAGOG;
DIE VALSE PROFEET EN DIER;
DIE DUISENDJARIGE VREDERYK.

Br. J. P. F. SENEKAL van Goedehoop, Mable Haal skryf soos volg:

Wil u so goed wees om aan ons as lesers van die Hervormdekerkblad, die gedeeltes wat in die Skrif staan oor die volgende vrae te verduidelik, hoe dat die kerk daaroor leer en ook die standpunt van die kerk aan die lesers bekend stel, nl.:

1. Die koms van Gog voor die duisend jaar, en Gog en Magog na die duisend jaar.
2. Die valse profeet en die dier, wie is hulle en in welke gedaante is hulle ?
3. Die tyd van die duisend jaar: was dit al gewees of is dit nou, of moet dit nog kom ?

Daar is meningsverskil oor die punte en dit sal goed wees as die kerk sy standpunt vir die lesers duidelik sal stel.

ANTWOORD :

Met die opstel van die blydenisse van geloof nl. die Nederlandse Geloofsbelydenis, die Heidelbergse Kategismus en die Dordtse Leerreëls het die Hervormde vaders so goed as geen aandag gegee aan die stukke van die leer wat deur die vraesteller na vore gebring is nie. Dit wil sê ons vaders het hierdie sake nie van lewensbelang vir die saligmakende geloof geag nie. Daarby kom ook nog dit by, dat daar nie groot eenstemmigheid onder die Reformatoriese Bybelverklaarders oor hierdie punte bestaan nie.

Daar is in hoofsaak twee riglyne van denke oor die duisendjarige vrederyk waarmee ons eerste begin. Die een hiervan word hoofsaaklik gevind by sektariese kringe. Die eksegete of Bybelverklaarders in die geledere van die historiese kerke wat hierdie kringe se opvatting ook deel is enkele, maar onder hulle is daar geen uitstaande eksegete nie, wel 'n paar bekende teoloë soos prof. Van Oosterzee en dr. Gunning. In ons eie land was die bekendste voorstaander daarvan ds. S. J. du Toit, die vader van dr. J. D. du Toit (Totius) en die stigter van die Gemeentes onder die Kruis na die tweede Vryheidsoorlog. Sy leringe dienaangaande is na hom voortgesit deur sy seun, ds. C. W. M. du Toit, wat met sy afsterwe 'n paar jaar gelede leraar was van die Afgeskeie Christelike Gereformeerde Kerk op Frankfort in die Vrystaat wat 'n voortsetting is van een van die Gemeentes onder die Kruis Kerk.

In ons eie kerk is hierdie leer van die Chiliasme dws. die leer van die duisendjarige vrederyk op aarde, enige jare gelede gehuldig en sterk verdedig deur ds. J. J. Engelbrecht.

Op grond van 'n letterlike interpretasie (verklaring) van Openbaring 20 leer hulle dat daar met die naderende wêreldeinde 'n duisendjarige vrederyk op aarde sal wees waar Christus met die gelowiges sal regeer, 'n ryk waar die beer en die leeu, die adder en die kind nie in vyandskap soos na die sondeval sal lewe nie, maar in harmonie; die satan sal gedurende die duisend jaar van vrede gebind wees, sodat hy die nasies nie sal kan verlei nie.

Die ander riglyn van denke oor die probleem is die standpunt van so goed as al die groot Bybelverklaarders. Hulle neem Openbaring 20, net soos die boek in sy geheel geneem, nie letterlik op nie, maar wys daarop dat dit 'n visioenêre geskrif is, dws. dat Johannes visioene, profetiese vergesigte gesien het en dit so in beeldryke taal meegedeel het. Ook met sy getalle word nie **presiese** getalle bedoel nie. So bv. sien 144,000 wat uit Israel gered sal word nie op presies daardie getal sonder een of twee syfertjies meer nie, maar met 144,000 word 'n ‚vol' getal bedoel. Die 12x12x1000 wys daarop. So word bv. met Babilon nie die stad Babilon as sodanig bedoel nie, maar Babilon is die beeld van die antigoddelike wêreld en met die goue strate van Jerusalem en sy pêrelpoort en hoë muur met kosbare fondamente word die dinge nie in werklikheid so bedoel nie, maar al hierdie skitterende dinge word alleen gebruik om maar enigsins in ons arme menslike taal die heerlikheid van die Godstad uitgebeeld.

Albei hierdie verklarings is 'n bewys dat ons maar, ‚ten dele ken' (I Korinthe 13 : 12) en dat die diepte van die rykdom, van wysheid en van kennis van God ondeurgrondelik is. (Romeine 11:33).

BESWARE.

Die besware teen die eerste moontlike verklaring van openbaring 20 is o.a. dat dit rus op 'n onmoontlike letterlike opvatting van wat in beeldryke Oosterse taal meegedeel is, dat as Openbaring 20 oor die vrederyk letterlik opgevat moet word, dat dan ander gedeeltes ook letterlik opgevat moet word bv. dat die Satan dan met 'n ketting gebind sou kon word en in 'n afgrond gegooi sou kon word waarvan die opening verseël is. (Openb. 20:23).

Verder word as 'n beswaar aangewys dat daar te min vaste Bybelse gegewens is vir 'n uitgewerkte leër oor die duisendejarige vrederyk en ten derde dat dit te veel in die lig van die Joodse apokaliptiese (van die laaste dinge) leer gesien word.

Die besware van die Chiliaste teen die tweede verklaring is o.a. teen die mening dat met die duisendjarige vrederyk, waarin die duiwel gebind sou wees, bedoel die tyd waarin ons nou lewe, die tyd na die opstanding toe graf en dood oorwin is, tot met die wederkoms van Christus. Hulle vra Hoe kan gesê word dat die duiwel nou gebind is as gelet word op sy antichristelike aktiwiteite veral ook nou in ons tyd ?

Tot 'n beter verstaan van hierdie laaste punt wys ons daarop, dat nie uit die oog verloor moet word nie, dat nou en al te seker ook met die naderende wêreldeinde en die koms van die antichris die duiwel nieteenstaande sy gewoel en gewerskaf om te verlei en te verderf, tog gebind is dws. deur God teengegaan word, aan bande gelê word, sodat hy alleen sover kan gaan as wat hom deur die Almagtige toegelaat word. Vandaar ook dat in die Openbaringboek keer op keer gesê word dat hom mag **gegee word om** iets te doen. ((13:7, 14, 15). En ook word die tyd vir hom gestel. En hy besef dit, want volgens 12:12 weet hy dat sy tyd kort is.

Die oorwinning kom immers onse God toe. „Aan hom wat op die troon sit en aan die Lam kom toe die lof en die eer en dié heerlikheid en die mag tot in alle ewigheid".

— JOH. DREYER.

(Oor die res van die vrae (D.V.) later)

VERGROTINGS
in
LEWENSKLEUR
van u eie
KIEKIE of NEGATIEF

W. E. CAREY
APTEKER
Posbus 177 — Krugersdorp

BESKERMING

Die sterk hande van 'n vader wat die rigting wys in sy kind se groot nuwe wêreld — sy stille besluit op 'n veilige toekoms vir hom. ☐ *Beskerming neem so baie vorms aan. Versekering is beskerming . . . vir die skoolkind se opvoeding, die student se akademiese loopbaan, die ouers se rustige oudag. Maak seker van die toekoms met lewensversekering deur SANLAM.*

Veilig vorentoe met

SANLAM

PYN SE MOSES

OTTO se

VYF - AKSIE SENUWEE PYNPOEIERS

Prys: 17½c. en 37½c.

Nie net 'n gewone Hoofpyn Poeier nie.

Seker die enigste pynpoeier met vyf bestanddele en elkeen vir 'n sekere doel.

Duisende word elke dag vervaardig en verkoop. Is u een van die verbruikers? Indien nie, probeer **Otto's** vir Hoofpyn, Jig, Rumatiek, Verkoue, Heupjig, Koorsagtigheid en enige ander pyn.

Otto's verlig pyn binne enige oomblikke. **Otto's** bring genesing aan en verban pyn. **Otto's** verskaf deursettingsvermoë. **Otto's** kalmeer en voed die senuwees. **Otto's** breek verkoue en koors.

As daar nie pyn en moeillikheid in die wêreld was nie, sou alles uit pret bestaan het. Ongelukkig is die grootste vyande PYN. Die vyand van alles wat leef en asem haal. Ja, pyn wat genot vernietig, die lewe bemoei en swartgalligheid verwek en selfs kan lei tot senuweewrakke.

Maar vra uself of dit nodig is in die moderne wêreld. Nee, glad nie! Hou net 'n pakkie **Otto** se poeiers byderhand, die vyfaksie poeier, wat pyn se moses bly, die senuwees kalmeer en lewenslustigheid verskaf.

Na jare van navorsingswerk

bied ons u aan

OTTO SE BOEGOE EN JENEVER PILLE

OM DIE NIERE EN BLAAS TE REINIG.

Prys: 35c.

In smaaklose Pil vorm, is dit 'n heel ander storie. Die Pille is saamgestel grotendeels uit die ekstrakte van Boegoe en Jenever met ander stowwe Boegoe en Jenever is welbekend. Ook die mediese waarde en smaak. Maar om u bloed, lewer en blaas te suiwer tesame met 'n sagte lakseermiddel. Besonder goed vir Jig en Rumatiese lyers om die Pille saam met Otto se vyfakse sienuwee en pynpoeiers te gebruik.

Dr. Collin se Pille

Prys: 45c.

VIR GAL EN LEWER

Blakende gesondheid is die **teenoorgestelde** van die volgende klagtes:

Nare hoofpyne,
Gal aanvalle,
Bitter mond,
Aangepakte tong,
Hardlywigheid,
Vlekke voor die oë,
Opgeblaasde gevoel,
Lusteloosheid,
Sooibrand,
Geel gelaat.

DIE OORSAAK:

Lewer, Gal en Hardlywigheid. Gal vloeistof word deur die lewer vervaardig, en is noodsaaklik om die kos wat ons eet in 'n ryk vloeistof te help verander. Gedeelte hiervan word deur die wand van die ingewande in die bloedstroom opgeneem, wat dan krag en energie aan die liggaam verskaf.

Terselfdertyd is gal vloeistof ook die natuurlike lakseermiddel en behoedmiddel, dit verhoed die onnatuurlike vergaan van voedselware in die ingewande.

Die lewer kan te veel of te min gal vervaardig en dan volg al die vermelde moeilikhede.

Oor ryke voedsel, gemengde etes, te veel vleis, vet, en gebak veroorsaak oortollige gal wat dan in die galblaas bewaar word, en dan volg al die bekende kwale bo vermeld.

Word te min gal vervaardig, is dit gewoonlik hardlywigheid en 'n bleek gelaatskleur.

Dit is hoe Dr. Collins se pille saamgestel is om albei, lewer en galblaas te reinig en u van die klagtes te verlos. Sterk lakseermiddels soos kasterolie ens., is slegs tydelike verligting.

Vir oortollige gal, wat alles veroorsaak behalwe hardlywigheid, is die behandeling stadig maar seker. Dr. Collins se Pille. — Neem een pil drie keer per dag na ete vir 3-4 dae. Dan een pil soggens en saans vir 7 dae. Neem elke pil saam met 'n glas vol water. Hardlywigheid kan verhoed word deur 6-8 glase water gedurende die dag te drink dan by slapenstyd een of twee Dr. Collin se Pille.

Onthou Dr. Collin se Pille vir lewer en gal moeilikheid.

OTTO se TIEMIE Stroop

Prys: 25c.

Die Kleinspan se Vriend

Vir Hoes, Kroep, Verkoue, Koors, Kinkhoes en enige bors aandoeninge. Dié is seker die enigste Tiemie Stroop so bemark vir die gebruik van Babas en Kindertjies.

Tiemie bevat die gesonde ontsmettingsmiddel naamlik „Thymol" wat kroepagtige borskwale dadelik verlig deur die slym vloeibaar te maak en verstoppings in die lugpype te voorkom. Bestanddele word ook by die smaakvolle stroop gevoeg om koors te breek, slym op te bring, hoes te bestry en hardlywigheid te voorkom. Kindersiektes laat u skrik, maar met **Otto se Tiemie Stroop** is u heelveilig, vernaam as kinders vals verkoues het met tande kry.

Dié middel is uitstekend vir Babas en Kinders tot 8-10 jaar en dit is smaakvol.

Senuwees! Senuwees!

Die Alombekende Klagte in die Moderne Wêreld !

DIE ANTWOORD:

Die Geurige Rooi Stroop!

OTTO SE SENUWEE EN VERSTERKINGSMIDDEL

Die algemene versterkingsmiddel vir lusteloosheid, senuweeswakheid, slegte eetlus, bloedarmoede, slaaploosheid, moegheid, bewerigheid en 'n snaakse gevoel op die maag.

Wel, indien u so voel, is Otto se Senuwee en Versterkingsmiddel u enigste toevlug!

Die Brein en Rugmurg is die hoof senustelsel. „Hulle voedsel is ryk, skoon bloed". Vanuit die ruggraat sprei die hele senuweestel, elk bedoel vir 'n sekere deel van die liggaam. Word een of ander senuwee gestoor of ooreis, dan volg die bovermelde kwale, gekenmerk deur die kortgebondenheid.

Die toevlug — Otto se senuwee en Versterkingsmiddel.

Die Prys: 65c.

vir 32 dosis.

Weier a.u.b. **plaasvervangers, dring aan op die egte met hierdie geregistreerde handelsmerk. Oral verkrygbaar of direk van Apteker.**

G. FOURIE — POSBUS 762 — PIETERMARITZBURG